

Universitat
de les Illes Balears

TREBALL DE FI DE GRAU

IMPACTE DE LA DANSA/MOVIMENT TERÀPIA I LA MUSICOTERÀPIA EN LA QUALITAT DE VIDA DELS PACIENTS PEDIÀTRICS ONCOLÒGICS I EL SEU ENTORN

Laura Finestres Martínez

Grau d'infermeria

Facultat d'infermeria i fisioteràpia

Any acadèmic 2022-23

IMPACTE DE LA DANSA/MOVIMENT TERÀPIA I LA MUSICOTERÀPIA EN LA QUALITAT DE VIDA DELS PACIENTS PEDIÀTRICS ONCOLÒGICS I EL SEU ENTORN

Laura Finestres Martínez

Treball de Fi de Grau

Facultat d'infermeria i fisioteràpia

Universitat de les Illes Balears

Any acadèmic 2022-23

Paraules clau del treball:

Musicoteràpia, dansa/moviment teràpia, teràpies complementàries, pediatria, nens i nenes, càncer, oncologia, qualitat de vida.

Laura Capitán Moyano

*Vull agrair als meus pares, que m'han acompanyat durant aquests quatre anys, sense
vosaltres res hagués estat possible;*

en especial a la meva mare, que m'ha fet de guia quan el camí era massa fosc.

A la meva parella, Raul, que ha estat sempre la meva font d'inspiració.

*A les meves companyes de classe, sobretot a na Sonia, per compartir, ajudar-me i
comprendre'm.*

A la meva tutora, pel seu seguiment constant.

*Finalment, gràcies a totes aquelles persones que creuen que amb la música i la dansa es
pot canviar el món.*

ÍNDEX

1. RESUM	5
2. INTRODUCCIÓ	7
3. OBJECTIUS DEL TREBALL	11
4. ESTRATÈGIA DE RECERCA BIBLIOGRÀFICA	12
5. RESULTATS	14
6. DISCUSSIÓ	16
7. CONCLUSIÓ	25
8. BIBLIOGRAFIA	26
9. ANNEXES	30

1. RESUM

La malaltia oncològica du intrínseca un gran impacte físic, psicològic i social en els pacients i els seus cuidadors. Les taxes de supervivència del càncer pediàtric són de cada vegada majors, implicant que s'hagi de prestar més atenció a la qualitat de vida (QdV) dels pacients per reduir el trauma una vegada tornen a la seva vida quotidiana. L'objectiu del treball és avaluar l'impacte de la dansa/moviment teràpia (DMT) i de la musicoteràpia (MT) en la QdV de nens i nenes de 6 a 12 anys hospitalitzats per un procés oncològic i en els diferents actors involucrats en la seva atenció. Els 22 articles inclosos en la revisió, apunten que la DMT i la MT són dues eines que ajuden a fer l'estada hospitalària més suportable, reduint els símptomes físics, psicològics i socials i, per tant, augmentant la QdV. A més, presenten beneficis sobre els cuidadors i els professionals sanitaris, millorant la cohesió familiar i la capacitat d'establir una relació terapèutica adequada. Les infermeres són el principal agent que té l'oportunitat d'impulsar la DMT i la MT com eines complementàries de la pràctica clínica habitual.

La enfermedad oncológica lleva intrínseca un gran impacto físico, psicológico y social en los pacientes y sus cuidadores. Las tasas de supervivencia del cáncer pediátrico son de cada vez mayores, implicando que deba prestarse más atención a la calidad de vida (CdV) de los pacientes para reducir el trauma una vez vuelvan a su vida cotidiana. El objetivo del trabajo es evaluar el impacto de la danza/movimiento terapia (DMT) y de la musicoterapia (MT) en la CdV de niños y niñas de 6 a 12 años hospitalizados por un proceso oncológico y en los diferentes actores involucrados en su atención. Los 22 artículos incluidos en la revisión, apuntan que la DMT y la MT son dos herramientas que ayudan a hacer la estancia hospitalaria más llevadera, reduciendo los síntomas físicos, psicológicos y sociales y, por tanto, aumentar la CdV. Además, presentan beneficios sobre los cuidadores y profesionales sanitarios, mejorando la cohesión familiar y la capacidad de establecer una relación terapéutica adecuada. Las enfermeras son el principal agente que tiene la oportunidad de impulsar la DMT y la MT como herramientas complementarias de la práctica clínica habitual.

Oncologic disease has an intrinsic physical, psychological and social impact on patients and their caregivers. Paediatric cancer survival rates are increasing, implying that more attention should be paid to the quality of life (QoL) of patients to reduce trauma as they return to their daily lives. The aim of this study is to evaluate the impact of dance/movement therapy (DMT) and music therapy (MT) on the QoL of children aged 6 to 12 years hospitalized for cancer and on the different actors involved in their care. The 22 articles included in the review suggest that DMT and MT are two tools that help to make the hospital stay more bearable, reducing physical, psychological and social symptoms and, therefore, increasing quality of life. In addition, DMT and MT have benefits for caregivers and health professionals, improving family cohesion and the ability to establish an adequate therapeutic relationship. Nurses are the main agent who have the opportunity to promote DMT and MT as a complementary tool to daily clinical practice.

2. INTRODUCCIÓ

Com estudiant d'infermeria a la Universitat de les Illes Balears se m'ha transmès, tant a les classes presencials com a les pràctiques externes, que el paper i objectiu de la infermera és aconseguir el màxim benestar dels pacients, tal com ells l'entenguin. Gran part d'aquest benestar està definit per l'esfera psicològica, que influeix en les altres (biològica, social i cultural) creant un estat de salut òptim i únic per a cada persona. Per aquest motiu, aplicar teràpies que millorin aquest benestar, és l'objectiu de tot personal sanitari i, per tant, cada vegada és més habitual la utilització de teràpies complementàries (TC), enteses com un complement de la medicina tradicional. Un exemple, el vaig poder comprovar en primera persona durant l'actual curs. En el primer semestre vaig formar part del programa Erasmus +, a la ciutat portuguesa de Porto, realitzant pràctiques clíniques. Va ser en aquest període on vaig tenir el meu primer contacte amb una d'aquestes teràpies, la musicoteràpia (MT), concretament amb els pacients pediàtrics d'hospitalització de llarga durada.

La MT no em va deixar indiferent, des de petita la música i la dansa han format part de la meua vida, ajudant-me en moltes ocasions a oblidar-me de tots els problemes i a millorar el meu estat emocional. Tota aquesta casuística va fer que decidís investigar sobre la dansa terapèutica i MT i centrar aquest treball de fi de grau a estudiar si aquestes teràpies, com a coadjuvants a la pràctica clínica habitual, suposen una millora de la qualitat de vida (QdV) dels pacients pediàtrics oncològics.

La MT és definida per la “American Music Therapy Association” com la utilització de la música per la consecució d'objectius terapèutics, com la restauració, manteniment o acreixement de la salut, tant física com mental (1). Existeixen diverses classificacions de MT, la grupal i la individual, per una banda, i per l'altre la receptiva i l'activa que es diferencien segons la interacció directa o no amb el musicoterapeuta. A més, cal apuntar que la música medicinal no és considerada MT, la qual no és dirigida per un terapeuta, sinó que es basa en la utilització de la música en l'àmbit sanitari, sense una base teòrica (2).

A Espanya, existeix la Federació Espanyola d'Associacions de Musicoteràpia, que agrupa les diferents associacions del país amb la finalitat d'impulsar un treball conjunt per promoure la MT com a disciplina i el seu ús i desenvolupament. Dins aquesta,

trobem l'Associació de Musicoterapeutes de Balears, creada el juliol de 2015. Pel que fa a la nostra comunitat autònoma, l'Associació de Pares de Nens amb Càncer de Balears (ASPANOB), amb el finançament de la Fundació La Caixa i Lions de Calvià, ofereix als hospitals un servei de MT, dirigit per Pau Català, musicoterapeuta. Durant l'any 2021, 157 nens i nenes ingressats en la Unitat d'Oncologia infantil i en l'UCI pediàtrica de l'Hospital Universitari Son Espases es van beneficiar d'aquest programa (3).

La Llei d'Ordenació de Professions Sanitàries (LOPS) estableix que la musicoteràpia és una professió sanitària en l'àmbit de la psicologia clínica i de la salut, per tant, per exercir com a musicoterapeuta a Espanya és necessari comptar amb la titulació i estar col·legiat al Col·legi de Musicoterapeutes corresponent (4). La MT s'està utilitzant en l'àmbit pediàtric, sobretot en oncologia, neurologia (paràlisis cerebrals) i unitats de cures intensives. Una revisió sistemàtica i metaanàlisi va concloure que la MT en pacients pediàtrics oncològics ajuda a reduir el dolor i l'ansietat i a millorar la QdV (5); per tant, la música com a teràpia reglada no farmacològica podria ser introduïda en la pràctica habitual per a millorar el benestar de nens i nenes oncològics hospitalitzats.

Ja com a teràpia de posterior aparició trobem la dansa terapèutica, coneguda com a dansa/moviment teràpia (DMT), Estats Units és el país precursor d'aquesta pràctica, de la mà de la ballarina i professora de dansa Marian Chace, que va introduir la dansa terapèutica en la unitat psiquiàtrica de l'Hospital Federal St. Elisabeth (6). En la dècada dels seixanta es crea l'Associació Americana de Dansa Terapèutica, que defineix la teràpia com: "l'ús psicoterapèutic del moviment per promoure la integració emocional, social, cognitiva i física de la persona amb la finalitat de millorar la salut i el benestar" (7). Dins Europa, Gran Bretanya és la principal pionera, essent la dansa teràpia una professió reglada dins l'àmbit de la salut mental (8). Tot i que actualment la DMT no és una professió reconeguda per la LOPS a Espanya (4), existeixen formacions de postgrau que permeten ser membres titulars de l'Associació Espanyola de Dansa Moviment Teràpia, fundada el 2001. A les Illes Balears també existeix una associació de dansa teràpia, que juntament amb la d'Aragó, van ser les primeres a formar-se en l'àmbit autonòmic.

La DMT treballa des de la perspectiva biopsicosocial, entenent que tots els símptomes succeeixen de manera simultània en cada una de les dimensions, on el cos, la ment i les emocions formen part d'un cercle continu influenciant-se unes a les altres (9). Els

terapeutes especialitzats en DMT estan formats per prestar atenció a les expressions no verbals del pacient i interpretar-les per poder elaborar un diagnòstic que permeti intervenir sobre elles, sigui amb TC o mitjançant la pràctica clínica habitual (8). Pel fet de ser una teràpia tan jove, els articles i estudis científics són limitats, especialment en una àrea tan concreta com l'oncologia pediàtrica. Així i tot, sembla que la dansateràpia permet als infants i als seus familiars millorar la seva QdV i el benestar físic i psicològic, tenint un efecte preventiu sobre el trauma que pot quedar després del diagnòstic i tractament del càncer en nens i nenes (9). A més, pot ajudar a crear una via de comunicació no verbal entre el pacient i el terapeuta, utilitzant el moviment com a llengua (6).

Les teràpies complementàries descrites, DMT i MT, a vegades es poden englobar sota el terme de Teràpies d'Art Creatiu (CAT) que també inclou el dibuix creatiu. Aquestes poden ajudar a millorar la QdV, podent tenir efectes beneficiosos sobre el nivell de satisfacció amb l'actual moment vital que cada pacient percep. La medicina integrativa, terme utilitzat per molts estudiosos de la matèria, comparteix aquesta idea (10).

L'anàlisi d'aplicació de la MT i la DMT en el càncer pediàtric es fonamenta en dos aspectes importants:

El primer és que el càncer és una malaltia que s'associa ràpidament amb la mort, que socialment és considerada un tabú, fins i tot un estigma social (11). Quan la persona que pateix la malaltia és un nen, la situació s'accentua dràsticament, provocant una difícil acceptació per part del pacient i la família juntament amb emocions com por, tristesa, ansietat i depressió. El càncer infantil és un grup de malalties molt heterogeni que tenen en comú la formació de cèl·lules neoplàsiques que es multipliquen de manera descontrolada, formant tumors o càncers hematològics (11-13). De vegades, aquestes cèl·lules malignes proliferen i formen una metàstasi, que si no és tractada immediatament pot posar fi a la vida del pacient. El tipus de tractaments emprats, els seus efectes secundaris i la llarga hospitalització causen molta incertesa i inquietud. Encara que avui en dia el pronòstic quan es diagnostica càncer a un nen és favorable, l'impacte psicològic que té sobre el pacient i la família continua essent molt gran (14).

El segon aspecte a estudiar són les estadístiques sobre la malaltia. Segons l'OMS (GLOBOCAN), durant l'any 2020 es van diagnosticar 280.000 pacients d'entre 0 i 19

anys amb càncer i 110.000 van morir a causa d'aquesta malaltia a nivell global (15). El tipus de neoplàsies amb més incidència són les leucèmies, seguides pels càncers del sistema nerviós central i limfomes no Hodking (15). L'índex de supervivència d'aquesta malaltia depèn del lloc de residència del nen, del nivell socioeconòmic de la família i del context sanitari. Països amb uns alts nivells d'ingressos, com Espanya o els Estats Units d'Amèrica (EUA) tenen una supervivència superior al 80% (14). En canvi, on els ingressos són mitjans-baixos o baixos la supervivència no arriba al 50% (14). L'associació Espanyola contra el Càncer exposa que durant l'any 2022 la incidència de càncer pediàtric (entre 0 i 14 anys) va ser de 951 nous casos, 25 d'ells registrats a les Illes Balears (16). Un informe publicat pel Registre Espanyol de Tumors Infantils i la Societat Espanyola d'Hematologia i Oncologia Pediàtriques calcula la supervivència a 3 i 5 anys després del diagnòstic. S'observa com es passa d'una supervivència del 59% i el 55% (a 3 i 5 anys després del diagnòstic respectivament) durant els anys 1980-1984, a una del 85% i el 82% durant 2010-2015 (17).

La nova realitat de la malaltia oncològica, lligada a una major taxa de curació implica que de cada vegada més pacients hagin de fer front a la transició de la vida hospitalària a la vida quotidiana, duent amb ells tots els records viscuts en el centre sanitari. Està en les mans dels professionals sanitaris que, tot i les circumstàncies que els pacients i familiars oncològics estan vivint, tinguin una estada hospitalària òptima. Per tant, el present treball, pretén analitzar els efectes de la DMT i la MT en la QdV dels pacients oncològics pediàtrics i el seu entorn. Per altra banda, es vol indagar sobre el paper de les infermeres en l'aplicació de les teràpies, en la QdV dels pacients oncològics pediàtrics i els seus cuidadors.

3. OBJECTIUS DEL TREBALL

Objectiu general:

Avaluar l'impacte de la dansa/moviment teràpia i la musicoteràpia en la qualitat de vida en nens i nenes de 6 a 12 anys hospitalitzats per un procés oncològic i en els diferents actors involucrats en la seva atenció.

Objectius específics:

- Avaluar els beneficis de la dansa/moviment teràpia i la musicoteràpia sobre la qualitat de vida de nens i nenes de 6 a 12 anys hospitalitzats per un procés oncològic.
- Explorar els beneficis de la dansa/moviment teràpia i la musicoteràpia en els familiars i/o cuidadors principals.
- Explorar els beneficis de la dansa/moviment teràpia i la musicoteràpia en l'equip terapèutic.
- Indagar en les competències infermeres sobre l'ús de dansa/moviment teràpia i musicoteràpia.

4. ESTRATÈGIA DE RECERCA BIBLIOGRÀFICA

L'estratègia de recerca bibliogràfica va consistir a realitzar una revisió de la literatura científica publicada sobre dansa terapèutica i musicoteràpia en oncologia infantil. Es van utilitzar diferents metacercadors, bases de dades i bases de dades de revisions sistemàtiques per recopilar articles rellevants sobre la temàtica.

En primer lloc, es van definir les paraules clau de la investigació, extretes de la pregunta PICO i dels objectius ja establerts. Una vegada seleccionades, es va fer servir el tesaurus DeCS (Descriptors de Ciències de la Salut) per poder transformar-les en llenguatge documental i obtenir els termes tant DeCS com MeSH (Medical Subject Headings).

Els descriptors primaris que es van definir són:

Descriptors primaris		
Paraules clau	DeCS (castellà)	MeSH
Dansa terapèutica	Terapia a través de la danza	Dance therapy
Musicoteràpia	Musicoterapia	Musicotherapy
Nen	Niño	Child
Càncer	Neoplasias	Neoplasms

Els descriptors secundaris que es van definir són:

Descriptors secundaris		
Paraules clau	DeCS (castellà)	MeSH
Pediatria	Pediatría	Pediatrics
Qualitat de vida	Calidad de vida	Quality of life
Cures infermeres	Cuidados de enfermería	Nursing care

La recerca bibliogràfica es va dur a terme entre el mes de desembre del 2022 i el mes de febrer del 2023, fent servir metacercadors, bases de dades i un metacercador de revisions sistemàtiques. A més, es van incloure dos articles en recerca dirigida a través de la bibliografia dels estudis seleccionats.

Es van usar els operadors booleans AND i OR per combinar els descriptors i formar nivells de recerca:

- Primer nivell de recerca → *((Dance therapy) OR (Music therapy)) AND (Child) AND (Neoplasms)*.
- Segon nivell de recerca → *((Dance therapy) OR (Music therapy)) AND ((Child) OR (Pediatrics)) AND (Neoplasms) AND (Quality of life) AND (Nursing care)*.

Una vegada definits els objectius, les paraules clau i descriptors, l'estratègia de recerca bibliogràfica i els criteris de selecció d'articles, es va procedir a executar la recerca. Es va començar la recerca pels metacercadors, seguit per bases de dades i, en darrer lloc, els metacercadors de revisions bibliogràfiques: 1) Biblioteca Virtual de Salut (BVS); 2) EBSCO-host; 3) Web of Science; 4) PubMed; 5) APA PsycInfo; 6) Cochrane; 7) Biblioteca UIB digital. Encara que aquesta darrera plataforma es tracti d'un metacercador, es va recórrer a ella per realitzar una recerca més exhaustiva sobre DMT, ja que faltaven estudis rellevants sobre la dansa en l'àmbit sanitari. Es va utilitzar aquesta combinació de descriptors: *(Dance therapy) AND (Child) AND (Neoplasms)*.

A continuació es van definir els criteris d'inclusió i d'exclusió per tal de concretar més la recerca.

Criteris d'inclusió:

- CI 1: estudis sobre musicoteràpia i/o dansa terapèutica dirigits a nens i nenes de 6 a 12 anys i/o als seus familiars o cuidadors.
- CI 2: estudis dirigits a valorar l'impacte de la musicoteràpia i/o la dansa terapèutica a l'equip terapèutic.
- CI 3: població pediàtrica hospitalitzada en centres sanitaris i en domicili.

Criteris d'exclusió:

- CE 1: població pediàtrica no oncològica.
- CE 2: població pediàtrica no hospitalitzada (estudis dirigits a escoles, instituts o a la comunitat).
- CE 3: MT com a teràpia de distracció abans de procediments invasius.

5. RESULTATS

Tot i que la intenció era elaborar una recerca dirigida a nens i nenes en edat escolar, de 6 a 12 anys, cap dels estudis revisats se centraven exclusivament en aquesta franja d'edat, sinó que combinen l'edat preescolar, escolar i l'adolescència. Per tant, es va decidir incloure tots aquests articles, des dels 2 als 18 anys, amb la finalitat de no perdre resultats rellevants.

El diagrama de flux (vegeu annex 1 - figura 1) plasma el procés de selecció dels articles potencialment rellevants per la meua recerca; està dividit segons les bases de dades utilitzades i incorpora cada fase de la recerca bibliogràfica.

Taula 1. Nivell de recerca en cada plataforma i els resultats obtinguts.

Plataforma	Nivell de recerca	Resultats totals	Articles seleccionats	Articles inclosos
BVS	1r nivell	56	22	3
EBSCO-host	1r nivell	782	7	2
	2n nivell	209		
WOS	1r nivell	84	4	1
PubMed	1r nivell	61	35	7
APA PSycInfo	1r nivell	67	5	2
Cochrane	1r nivell	27	1	1
Biblioteca UIB digital	(Dance therapy) AND (child) AND (neoplasms)	172	7	4
Limitadors aplicats:				
<ul style="list-style-type: none"> - Darrers deu anys (2013-2023). - Escrits en castellà, català, anglès o portuguès. 				

Dels vint-i-dos estudis inclosos en la recerca bibliogràfica, nou estan elaborats als **EUA** (9, 10, 18-24) que representa el país amb més investigació sobre MT i DMT, seguit per **Espanya** (15, 25, 26) i **Suïssa** (27-29). Dels que s'han dut a terme a Espanya tan sols inclouen la MT, cap d'ells parla sobre la DMT.

D'entre tots els estudis inclosos en la recerca bibliogràfica s'estudien **indicadors** com: l'ansietat, l'habilitat d'afrontament de la malaltia, els símptomes depressius, l'estat d'ànim, l'angoixa, l'autoestima, el dolor, les nàusees i els signes físics; i la seva repercussió sobre la QdV.

Per mesurar la **QdV** s'utilitza l'**escala** de Pediatric Quality 4.0 Generic Core Scale (PedsQL 4.0), la qual sempre és emplenada pels pares tot i que els pacients d'entre 5 i 18 anys també fan un autoregistre. Aquesta inclou les dimensions de salut física, salut psicològica, funcionament emocional, funcionament social i funcionament escolar. Per tant, la QdV es converteix en el centre de moltes investigacions, com a indicador global i integrador. Així i tot, dels nou estudis que l'analitzen, quatre (5, 9, 22, 30) la fan servir un indicador en si mateix, independent dels altres, sense considerar els efectes que els símptomes més específics poden tenir sobre aquesta. Els cinc estudis restants (19, 20, 21, 23, 28) sí que l'estudien com a indicador integrador, ja que analitzen com afecten els factors psicològics, socials i físics sobre la QdV.

Les **mostres** que participen en gran part dels estudis són petites, quatre dels estudis inclosos (18, 23, 30, 31) presenten una població major a 50, i d'aquests, tan sols una és major a 100 (18). A més, el mostreig no és homogeni, presentant una gran diversitat de tipologies de càncer i d'edat que poden involucrar circumstàncies molt distants en els estudis.

S'ha elaborat una taula resum (vegeu annex 2 - taula 2) que conté les dades importants de cada un dels articles seleccionats i l'indicador que s'avalua. S'insereix una fitxa tècnica de cada un dels estudis (vegeu annex 3).

6. DISCUSSIÓ

La totalitat dels estudis seleccionats coincideixen en el fet que la DMT i la MT presenten efectes positius sobre els pacients, cuidadors i professionals sanitaris; les etiqueten com a teràpies essencials en els plans de cures dels nens i nenes hospitalitzats per un procés oncològic. A continuació es desenvolupen els diferents objectius específics, juntament amb les limitacions i implicacions futures per pròxims estudis en la matèria.

6.1. Beneficis de la MT i la DMT en els pacients

La MT i la DMT han demostrat beneficiar als pacients pediàtrics oncològics en les diverses hospitalitzacions que es donen durant tot el desenvolupament de la malaltia del càncer, segons recullen diversos autors (2, 5, 9-11, 18-31). Els tractaments agressius que s'utilitzen, els canvis físics, l'aïllament social de la família extensa i amistats, l'angoixa i la por de no saber que passarà, entre altres factors, fan que l'experiència dins dels hospitals no sigui agradable. La inclusió de TC pot millorar el maneig de símptomes físics i psicològics, ajudar a la prevenció del símptoma d'estrès posttraumàtic present en supervivents i millorar la capacitat d'afrontament de la malaltia; fet que pot suposar una millora dràstica de la QdV dels nens i nenes (28).

La **QdV** ajuda a mesurar l'impacte del càncer sobre el cos i la ment del pacient oncològic pediàtric (19). Els estudis que parlen sobre aquest paràmetre es poden dividir en dos grups.

En el primer, es troben aquells que l'estudien com un indicador independent, ja que no el relacionen amb els altres símptomes. Per exemple, un d'ells ha demostrat que els supervivents de tumors cerebrals que inclouen la MT durant l'alta presenten una millora significativa de la QdV després de dotze mesos de seguiment (30).

Per altra banda, en el segon grup, estan aquells que estudien la QdV com a indicador integrador central, on es veu influenciada per tots els símptomes físics, psicològics i socials que el pacient pateix. Un grup d'investigadors va observar millores en les nàusees, dolor i en la resposta emocional en un grup de pacients que rebien CAT durant les infusions de quimioteràpies en els hospitals, afirmant que conduïen a un augment de la QdV (19). Així i tot, expliquen que de vegades la QdV és difícil d'interpretar, ja que

pot ser que millori o empitjori segons com evoluciona la malaltia oncològica, i no a causa de les CAT (19). Un article, també sobre CAT, descriu com els diferents símptomes específics es relacionen amb una millora de la QdV (20). Dins la mateixa línia, Raybin J et al. expliquen quatre mecanismes mitjançant els quals les CAT milloren la QdV: connexió a través de l'expressió creativa, facilitació de l'habilitat d'afrontament, facilitació de la comunicació i potenciació del concepte del temps que s'experimenta a través de les CAT (21). Finalment, un estudi dut a terme amb pacients que reben MT després d'un trasplantament de cèl·lules hematopoètiques (TCH) exposa les millores de les diferents dimensions de la QdV segons l'escala PedsQL 4.0. Es va observar un major nivell funcional significatiu, rendiment escolar, capacitat de comunicació i sentit de l'humor, a més d'una reducció de la preocupació, problemes cognitius i ansietat relacionada amb el tractament (27).

Una troballa interessant és la de la investigació elaborada per Raybin J et al. (23). En aquesta es defineix la **postura** del pacient que rep sessions de CAT, concretament l'angle de cifosi toràcica, com a biomarcador de l'indicador de QdV. Es va demostrar una diferència significativa entre la millora de la postura toràcica del grup experimental i el grup control.

S'ha detectat que existeixen diferències entre el punt de vista dels pares i l'autopercepció dels mateixos pacients a l'hora d'emplenar la PedsQL 4.0. D'acord amb un estudi, els pares del grup control (que no va rebre MT) reporten millores en les diferents dimensions de la QdV, mentre que els nens no experimenten beneficis (23). Una investigació que també exposa diferències entre els dos tipus de registres, explica que moltes vegades les relacions que els fills estableixen amb el terapeuta són diferents de les establertes pels pares, podent ser un factor que influeix en la percepció de la QdV (27).

Per tant, la QdV es converteix en el centre de moltes investigacions, com a indicador global i integrador. Considerant la QdV òptima com a objectiu màxim a aconseguir, s'entén que una petita millora en qualsevol dels indicadors que s'estudien, permet estar una passa més a prop d'assolir-la. Per exemple, s'ha correlacionat l'angoixa simptomàtica (especialment dolor i fatiga) amb una disminució de la QdV (20). Per entendre millor aquest concepte s'ha elaborat un diagrama.

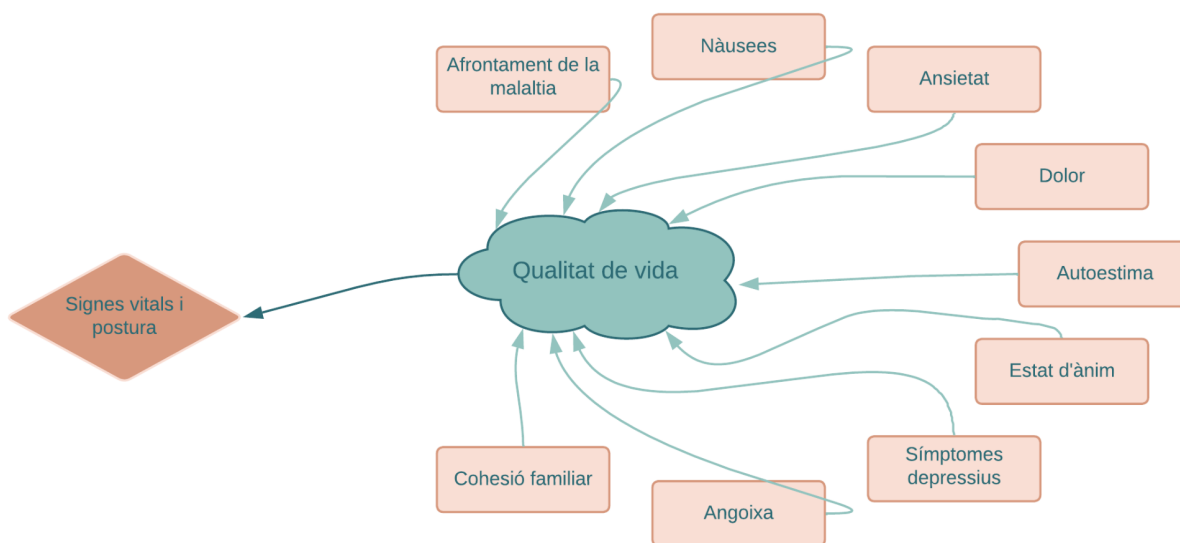

Figura 2 - Diagrama d'elaboració pròpia: s'observa com els diferents indicadors estudiats en els articles influeixen en la qualitat de vida. A l'esquerra, signes vitals i postura, com a possibles biomarcadors de la qualitat de vida.

L'**ansietat** és un indicador objecte d'estudi en gran part de les investigacions, es tracta d'un símptoma molt comú en els pacients pediàtrics oncològics, on els canvis de rutines i l'aïllament de familiars i amics pot suposar l'aparició de noves emocions (32). Es demostra una millora significativa dels nivells d'ansietat després de les sessions de MT en la majoria dels articles estudiats (2, 20, 22, 25, 27, 30). Entre ells, un assaig clínic elaborat per Ugglà et al. relaciona l'aplicació de MT durant les sessions de quimioteràpia amb una menor ansietat a l'alta (27). Altres articles suporten també aquestes troballes (33-35). En la mateixa línia, una revisió bibliogràfica (25) troba relació entre la reducció d'ansietat durant procediments invasius i la MT passiva, mentre que la MT activa, redueix l'ansietat de manera més general, tenint efectes positius en altres indicadors com l'estat d'ànim o l'autoregulació d'emocions. Cap dels estudis que s'han inclòs sobre DMT exposen una relació d'aquesta teràpia i la reducció d'ansietat, així i tot, una exposició d'un cas concret de DMT documenta una millora de l'ansietat fomentada per la reducció del dolor, de les nàusees i un augment de l'esperança (9).

L'habilitat d'**afrentament de la malaltia** també està present en un gran nombre d'estudis, aquest indicador es relaciona tant amb la MT com amb la DMT (21).

Ambdues teràpies tenen la capacitat de fomentar l'expressió de sentiments o emocions. Si la relació que s'estableix amb el terapeuta és bona, es pot crear un espai on es manifestin preocupacions mitjançant la paraula o el llenguatge no verbal. En aquells casos on es duen a terme sessions grupals és possible que es formin sistemes de suport, on els problemes semblin menys grans al ser conscient que la persona asseguda al costat també està passant pel mateix (21). A Austràlia es va demostrar una preferència dels pares dels nens oncològics cap a les intervencions grupals, ja que detecten efectes positius sobre les habilitats socials, a mesura reduïdes a causa de les llargues hospitalitzacions (31). Per altra banda, segons Robb et al. existeix un millor ús de les habilitats positives d'afrontament de la malaltia després del TCH en el grup que va rebre sessions de MT (36).

Els **síntomes depressius** tenen un mecanisme de funcionament similar al de l'afrontament de la malaltia. Aquests es redueixen gràcies al foment de la comunicació i la interacció social amb el terapeuta, familiars i altres pacients en el cas d'intervencions grupals (25, 31).

L'**estat d'ànim** ha de trobar-se sempre dins dels límits sans d'eutímia, s'ha demostrat que un 36% dels nens sota tractament antineoplàstic tenen símptomes anímics, ja que veuen reduïda la capacitat reguladora (37). La MT demostra ser una eina efectiva per aquests nens, ja que els ajuda a millorar la regulació de l'estat d'ànim (37). A més, un estudi pilot observa beneficis en els símptomes anímics mesurats amb la *Faces Scale* després de mesos de rebre CAT durant les infusions de quimioteràpies (34).

A Cochrane es publica una revisió sistemàtica que troba dos articles que demostren una reducció de l'**angoixa**, descrita com a "distress" en anglès, en els pacients oncològics pediàtrics (22). Un d'ells, fet amb pacients que se sotmetien a un TCH, conclou que la MT redueix de manera més efectiva l'angoixa que l'audioconte, després de cent dies del trasplantament (38). Robb et al. examinen els beneficis de la MT subministrada pels mateixos pares en els pacients; observant una reducció significativa de l'angoixa en el grup experimental, tot i que els pares no van mostrar satisfacció amb aquesta modalitat de teràpia (39).

L'**autoestima** és un indicador que es veu molt afectat durant la malaltia neoplàsica, es tracta d'una afecció que implica molts canvis físics que poden modificar la percepció i el valor que els pacients tenen d'ells mateixos. Madden et al. van estudiar els efectes de

les sessions de DMT sobre 7 adolescents amb càncer. Es va percebre una millora significativa de l'autopercepció i de la satisfacció amb la constitució corporal i el moviment del cos (19). En aquest sentit, una altra investigació sobre l'efecte de la MT en pacients amb tumors cerebrals registra una millora de l'autoestima després de dotze mesos de seguiment (30).

El **dolor** en la malaltia oncològica és tot un repte dels professionals sanitaris, a l'estar determinat no tan sols per factors físics, sinó també per psicològics i socials, l'abordatge d'aquest no s'ha de basar únicament en l'administració de fàrmacs. La literatura científica ha provat que la música augmenta la producció d'endorfines, fet que podria explicar la seva capacitat d'analgèsia (40); també té el potencial de bloquejar el procés nociceptiu que es dona en la medulla espinal (41). Una investigació estudia l'efecte de les CAT en pacients que s'enfonsaven tractaments antineoplàstics en els hospitals, on es demostra una reducció del dolor en un registre elaborat pels pares (19). Una metaanàlisi que inclou 11 articles on s'utilitza la MT durant la infusió de quimioteràpia, TCH i radioteràpia, exposa efectivitat de les sessions per reduir el dolor (5). La utilització de les TC ha demostrat beneficis sobre el dolor dels pacients, l'autor exposa que seria interessant augmentar el seu ús per tal de reduir la quantitat analgèsia administrada, que condueix a una reducció del cost sanitari i una menor prevalença d'efectes secundaris (25).

Les **nàusees** són un efecte molt comú dels tractaments quimioteràpics, alguns estudis (19-21, 23) han demostrat una relació directa entre les CAT i la reducció d'aquest símptoma. En un d'ells els pares observen una millora significativa de les nàusees durant les infusions d'antineoplàstics d'aquells pacients que reben DMT i MT (19).

Alguns estudis s'han interessat per l'impacte de la MT sobre les **constants vitals** dels pacients pediàtrics oncològics, com a possible biomarcador de la QdV, intentant demostrar d'una manera més objectiva i concisa els seus beneficis. Una investigació troba disminucions significatives en la freqüència cardíaca entre 4 i 8 hores després de la intervenció en el grup experimental (28). També es demostra la relació entre freqüències cardíques elevades i el risc de desenvolupar un síndrome d'estrès posttraumàtic sis mesos després (42). Lligant les conclusions dels dos estudis, la MT podria ser un factor protector del síndrome d'estrès posttraumàtic, ja que ajuda a reduir les taquicàrdies. Aquesta relació es pot explicar tenint en compte la influència de la

música sobre l'amígdala, que redueix la seva activitat i, consegüentment, tenint un efecte sobre signes vitals (27).

6.2. Beneficis de les teràpies en els familiars i/o cuidadors

Els pacients pediàtrics presenten una gran dependència cap als seus cuidadors que s'accentua quan es troben en moments de vulnerabilitat, com és el diagnòstic del càncer. En tots els casos la família ocupa un paper principal, i han de formar part del pla de cures del pacient, inclosos en les diverses TC que es duen a terme a l'hospital. Un estudi exposa que l'estada hospitalària produeix als acompanyants esgotament físic, xoc psicològic, impacte en la vida social i canvis en l'entorn familiar (25). Els cuidadors veuen la salut com un terme ampli i complex, on la música imparteix un paper important per millorar el benestar dels seus fills o nets i, en conseqüència, augmentar la seva felicitat (32).

La participació dels pares i mares en les sessions de MT o DMT pot ajudar a identificar factors de risc i fortaleces familiars, permetent al personal d'infermeria aportar coneixements i habilitats que afavoreixin la QdV del nen (43). S'han documentat reduccions dels símptomes angoixants, de l'ansietat i dels conflictes familiars, un augment de la cohesió familiar, de la capacitat d'autoexpressió i de la facultat de donar suport emocional als infants (31, 43, 11). Barrera et al. demostren que els pacients expressaven millor els sentiments després de les sessions de MT, reduint l'ansietat parental a causa d'una millor interacció i comunicació (26).

6.3. Beneficis sobre el professional sanitari i competències infermeres relacionades

La infermera especialista en pediatria, segons el BOE, ha d'estar capacitada per: *“gestionar cures infermeres al nen amb un procés oncològic de manera autònoma, que permetin una adequada adaptació, vivència i afrontament de la malaltia, al llarg del procés evolutiu d'aquesta, la teràpia específica i intensiva i específica que requereix, els seus efectes secundaris i la repercussió psicoemocional i social que suposa pel nen, adolescent i la seva família”* (44). D'aquí la necessitat d'introduir teràpies que ajudin a l'assoliment d'aquesta competència com la DMT i la MT.

Existeix un estudi que explica com 9 dels 15 estàndards de les cures psicosocials establerts als EUA s'assoleixen mitjançant les sessions de MT (24). Aquests estàndards formen part d'un projecte que pretén millorar la qualitat assistencial dels pacients

oncològics. Les infermeres, com a membres de l'equip multidisciplinari, s'han d'assegurar de què tots aquests mínims establerts s'assoleixen. La música i el treball dels musicoterapeutes poden servir d'eina important pel total desenvolupament de la professió infermera.

Al centre contra el càncer Memorial Sloan Kettering Cancer Center (MSKCC) dels EUA, el terapeuta de DMT forma part de l'equip de medicina integrativa de l'hospital. Participa en les diferents reunions interdisciplinàries i comparteix les seves anotacions sobre l'estat psicosocial i físic del pacient. L'aspecte no verbal de la DMT el posiciona en un lloc privilegiat a l'hora de tractar amb pacients que tenen dificultats per expressar-se (9). Aquesta incorporació a l'equip pot ajudar les infermeres a millorar la seva pràctica clínica, oferint als pacients unes cures més integrals.

Les TC són ben rebudes pels professionals sanitaris, que les descriuen com una experiència positiva i feliç (45). Alguns efectes que les teràpies, en concret la MT, poden tenir sobre les infermeres es redueixen dins l'àmbit del treball (32). Com ja s'ha comentat, les TC tenen beneficis sobre la regulació emocional, l'estat d'ànim i la capacitat d'afrontament de la malaltia del pacient; millorant les habilitats socials del nen i afavorint les relacions terapèutiques.

El personal d'infermeria és el principal encarregat de proporcionar una òptima QdV dels pacients, a causa de la seva proximitat i contacte prolongat (24). Les infermeres es troben en una posició única per poder promoure la utilització d'aquestes teràpies com a eines costo eficients, assequibles i amb grans beneficis (11, 19, 20, 23-25).

6.4. Limitacions del treball

La falta d'homogeneïtat dels estudis sobre DMT i MT en oncologia pediàtrica, dificulta la complementació i comparació dels resultats. Els mateixos musicoterapeutes utilitzen una terminologia diferent, aspecte que dificulta el recull d'informació per l'elaboració de literatura científica i la comunicació interprofessional (18). Els diversos estudis utilitzen també diferents mètodes, mostres amb característiques distintes i intervencions que presenten una alta heterogeneïtat (5, 25, 26). Així mateix, les mostres estudiades són petites i no es descriuen de manera exhaustiva, perdent informació vàlida per extreure conclusions. Fins i tot, s'estudien els adolescents dins el mateix grup mostral que pacients en edat escolar o preescolar, tot i que tenen característiques vitals molt

diferents. Establir unes pautes generals a escala internacional sobre les modalitats d'intervencions, els tipus de mostres i les escales emprades ajudaria a avançar el coneixement sobre la matèria. Es podrien marcar línies d'investigació comunes per complementar els diferents estudis segons el país i detectar possibles diferències entre ètnies, cultures i climes.

Per altra banda, la DMT està present en pocs articles, la quantitat d'evidència sobre els seus beneficis són escasses, no perquè els seus efectes sobre els pacients pediàtrics oncològics sigui dèbil, sinó perquè molt poques investigacions se centren en ella com a principal aspecte a estudi. Així i tot, els que la inclouen demostren que existeix una relació entre la DMT i el benestar del nen, sobretot com a eina que ajuda a prevenir el trauma posterior (19).

Encara que s'han trobat articles que parlen sobre els beneficis de la relació pacient-professional, no es té constància d'estudis que indaguin en els efectes de la DMT i la MT sobre el benestar professional, com reducció de les taxes de "burnout", o una major cohesió de l'equip terapèutic.

El fet d'utilitzar limitadors d'idioma i d'anys ha pogut provocar la pèrdua d'estudis potencialment interessants, per exemple, un article molt important per a l'elaboració del present treball va ser trobat per recerca dirigida, ja que va ser publicat l'any 2010 (19).

6.5. Implicacions futures

Molts dels estudis inclosos expliquen no haver trobat diferències estadístiques significatives a l'hora de comparar la pràctica clínica habitual amb aquella que inclogui sessions de DMT o MT. Un article explica que pot ser la diferència significativa estadística no és el que s'ha de buscar en aquesta modalitat d'investigacions, havent de ser substituïda per la significació clínica. En aquest mateix estudi, a través d'anècdotes i estudis de casos es va demostrar que les CAT tenien una gran importància clínica pels nens (19).

En estudiar els efectes de la MT, sobretot en la seva modalitat activa, on els pacients aconsegueixen activitats d'improvisació, es realitza de manera indirecta DMT (37). Per tant, alguns dels beneficis que s'associen tan sols a la MT poden ser deguts a la DMT, arribant a conclusions errònies. Són dues teràpies que presenten molta interacció i relació, sent inclòs inseparables en segons quines modalitats d'intervenció. S'hauria

d'especificar en els futurs estudis si la teràpia aplicada inclou o no la dansa, per tal d'avaluar també els seus beneficis.

Seria interessant estudiar en profunditat les diferències entre els registres dels pares i els pacients després de les sessions de DMT i MT i entendre'n la causa. Pot ser, aquestes diferències es donen per un cansament del rol cuidador dels familiars, ja que s'ha detectat que els pares menyspreen els símptomes dels seus fills. Estudiar si el cansament es veu reduït després de la seva participació en les sessions de TC suposaria un avanç important.

Els germans dels pacients són els grans oblidats de l'oncologia infantil, moltes vegades s'obvia l'impacte psicològic que aquesta situació pot tenir sobre ells, tot i que alguns articles els mencionen, cap arriba a una conclusió concisa sobre els possibles beneficis de la seva participació en les TC (24, 31, 43). Investigar més aquest aspecte seria una tasca pendent.

La hipòtesis sobre que la participació dels professionals sanitaris en les sessions de MT i DMT, juntament amb els pacients, podria ser un factor digne d'estudi en un futur. Se sustenta en la premissa de què aquesta pràctica podria millorar la salut psicològica dels sanitaris i, en conseqüència, fomentar un ambient de treball més relaxat.

7. CONCLUSIÓ

L'evidència científica, recollida en els articles seleccionats, ha demostrat que la DMT i la MT tenen grans beneficis en els pacients pediàtrics oncològics hospitalitzats, en especial, en la seva QdV, definida per millores en els símptomes físics, psicològics i socials. A més, les TC també han presentat un impacte positiu en els familiars o cuidadors, reduint els seus nivells d'ansietat i millorant la cohesió i l'ambient familiar. Aquesta millora en la QdV del pacient, i tot el que això implica, té repercussions positives en les cures proporcionades per les infermeres pediàtriques que té entre les seves competències la de proporcionar una experiència hospitalària adequada, ajudant a afrontar la malaltia d'una manera òptima, tenint sempre en compte la repercussió psicoemocional i social que té sobre la vida dels pacients i els seus cuidadors.

Els estudis sobre les repercussions de la MT i DMT, tenen mancances metodològiques i presenten una alta heterogeneïtat. És per aquest motiu que s'hauria de continuar investigant amb mostres més representatives de la població oncològica pediàtrica, amb grups d'edat correctament definits i diferenciant segons la tipologia de càncer. Indagar en la relació entre l'aplicació de les teràpies i els beneficis en pacients, familiars/cuidadors i personal sanitari, podria ajudar a l'elaboració de protocols basats en l'evidència que guïï la pràctica clínica d'ambdues teràpies.

Tot i que les evidències exposades durant el treball no es puguin generalitzar, s'ha de tenir en compte que es tracten d'unes teràpies de fàcil aplicació, cost eficients, sense efectes secundaris i amb una llarga llista de beneficis per tots els agents implicats. Hi ha països, com els EUA, que han apostat fermament per la DMT i la MT, valorant els seus beneficis i donant una oportunitat al seu estudi primari, amb l'elaboració d'assajos clínics que aporten dades importants. En canvi, en el nostre país, aquestes teràpies tenen un llarg camí per recórrer i s'hauria de cercar com incorporar-les de manera sostenible en la pràctica clínica habitual. Les professionals d'infermeria, com a principals promotores de la QdV dels pacients pediàtrics oncològics, són uns agents imprescindibles perquè la DMT i la MT tinguin cada vegada més protagonisme en les unitats pediàtriques. Aquestes teràpies poden convertir-se en una eina de gran valor terapèutic que redueixi els símptomes i les implicacions que la mateixa malaltia oncològica du intrínsecs, per tant, és imprescindible dedicar un racó dels hospitals a la música i la dansa, en especial quan es tracta de pacients oncològics pediàtrics.

8. BIBLIOGRAFIA

1. American Music Therapy Association. AMTA Official Definition of Music Therapy [internet]. 2005 [Consultat el 19 de febrer del 2023]. Disponible en: <https://www.musictherapy.org/about/musictherapy/>
2. Facchini M, Ruini C. The role of music therapy in the treatment of children with cancer: A systematic review of literature. Vol. 42, Complementary Therapies in Clinical Practice. Churchill Livingstone; 2021.
3. Hospital Universitari Son Espases. 157 nens ingressats a Son Espases es van beneficiar de la Musicoteràpia durant el 2021 [internet]. 10 de febrer del 2022 [Consultat el 23 de febrer del 2023]. Disponible en: <https://www.hospitalsonespases.es/noticia/157-ninos-ingresados-en-son-espases-se-beneficiaron-de-la-musicoterapia-durante-el-2021>
4. 121/000150 Ordenació de les professions sanitàries. Boletí Oficial de les Corts Generals, 150-11. [12 de novembre del 2003].
5. da Silva Santa IN, Schweitzer MC, dos Santos MLBM, Ghelman R, Filho VO. Music interventions in pediatric oncology: Systematic review and meta-analysis. Vol. 59, Complementary Therapies in Medicine. Churchill Livingstone; 2021 juny.
6. Cigaran SR. Órgano Oficial de expresión de la Fundación OMIE Revista Internacional On-Line / An International On-Line Journal Danza movimiento terapia: cuerpo, psique y terapia. Avances en Salud Mental Relacional / Advances in relational mental health. 2009;8:48010.
7. American Dance Therapy Association. What is Dance/Movement Therapy? [internet]. 2020 [consultat el 21 de febrer del 2023] Disponible en: <https://adta.memberclicks.net/what-is-dancemovement-therapy>
8. Martin Cabrero, Beatriz. Danza movimiento terapia: cuerpo, psique y terapia. [Internet]. 2011. Disponible a: <http://dialnet.uniriuoja.es>
9. Tortora S. Children are born to dance! pediatric medical dance/movement therapy: The view from integrative pediatric oncology. Children. 1 gener 2019;6(1).
10. Raybin JL, Krajicek M. Creative Arts Therapy in the Context of Children With Cancer: A Concept Analysis. Journal of Pediatric Oncology Nursing. 1 març 2020;37(2):82-90.
11. Escolá Escartín C, Planàs Puig E, Sentañes Gabarroca C, Solvez Domenech N, Faro Basco M. Risoterapia, Musicoterapia y comunicación. Pediatría oncológica. Final de vida. AgInf. 2020;24:320-9.
12. St. Jude Children's Research Hospital. Dades sobre el càncer infantil [internet] 2023 [consultat el 26 de febrer del 2023] Disponible en: <https://www.stjude.org/es/cuidado-tratamiento/datos-sobre-el-cancer-infantil.htm>
13. Lam CG, Howard SC, Bouffet E, Pritchard-Jones K. Science and health for all children with cancer.

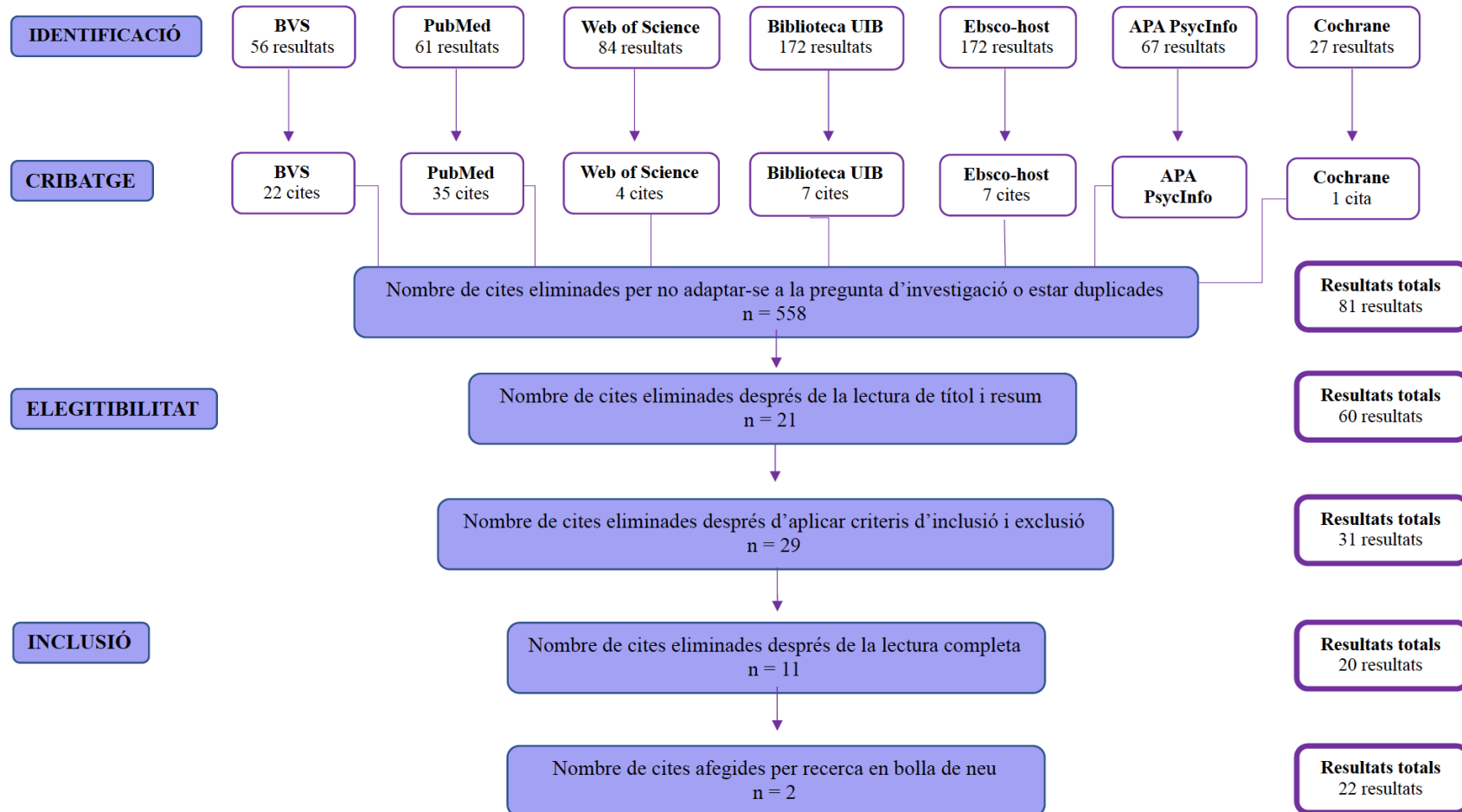
14. World Health Organization. CureAll Framework: WHO Global Initiative for Childhood Cancer Increasing access, advancing quality, saving lives.
15. GLOBOCAN
16. Asociación Española Contra el Cancer. Dimensiones del cancer.
17. Nieto CA, Romaguera PE, López MA, Poveda VS, Cebolla PS, Reines BM, et al. Cáncer infantil en España [Internet]. 1980. Disponible a: <http://www.uv.es/rnti>
18. Knott D, Biard M, Nelson KE, Epstein S, SL, Ghetti CM. A Survey of Music Therapists Working in Pediatric Medical Settings in the United States. *J Music Ther.* 25 febrer 2020;57(1):34-65.
19. Madden JR, Mowry P, Gao D, McGuire Cullen P, Foreman NK. Creative arts therapy improves quality of life for pediatric brain tumor patients receiving outpatient chemotherapy. *Journal of Pediatric Oncology Nursing.* maig 2010;27(3):133-45.
20. Raybin JL, Harnke B, Hendricks-Ferguson V. Does Creative Arts Therapy Improve Distressing Symptoms in Children with Cancer? A Synthesis of Extant Literature. Vol. 39, *Journal of Pediatric Hematology/Oncology Nursing.* SAGE Publications Inc.; 2022. p. 60-71.
21. Raybin JL, Barr E, Krajicek M, Jones J. How Does Creative Arts Therapy Reduce Distress for Children With Cancer? A Metasynthesis of Extant Qualitative Literature. Vol. 37, *Journal of Pediatric Oncology Nursing.* SAGE Publications Inc.; 2020. p. 91-104.
22. Bradt J, Dileo C, Myers-Coffman K, Biondo J. Music interventions for improving psychological and physical outcomes in people with cancer. Vol. 2021, *Cochrane Database of Systematic Reviews.* John Wiley and Sons Ltd; 2021
23. Raybin JL, Zhou W, Pan Z, Jankowski C. Quality of Life Outcomes With Creative Arts Therapy in Children With Cancer. *Journal of Pediatric Hematology/Oncology Nursing.* 1 maig 2022;39(3):155-67.
24. Knott D, Krater C, MacLean J, Robertson K, Stegenga K, Robb SL. Music Therapy for Children with Oncology & Hematological Conditions and Their Families: Advancing the Standards of Psychosocial Care. Vol. 39, *Journal of Pediatric Hematology/Oncology Nursing.* SAGE Publications Inc.; 2022. p. 49-59.
25. González-Martín-Moreno M, Garrido-Ardila EM, Jiménez-Palomares M, Gonzalez-Medina G, Oliva-Ruiz P, Rodríguez-Mansilla J. Music-based interventions in paediatric and adolescents oncology patients: A systematic review. Vol. 8, *Children.* MDPI AG; 2021.
26. Rodríguez-Rodríguez RC, Noreña-Peña A, Chafer-Bixquert T, Lorenzo Vásquez A, González de Dios J, Solano Ruiz C. The relevance of music therapy in paediatric and adolescent cancer patients: a scoping review. Vol. 15, *Global Health Action.* Taylor and Francis Ltd.; 2022.
27. Uggla L, Bonde LO, Hammar U, Wrangsjö B, Gustafsson B. Music therapy supported the health-related quality of life for children undergoing

- haematopoietic stem cell transplants. *Acta Paediatrica, International Journal of Paediatrics*. 1 novembre 2018;107(11):1986-94.
28. Uggla L, Bonde LO, Svahn BM, Remberger M, Wrangsjö B, Gustafsson B. Music therapy can lower the heart rates of severely sick children. *Acta Paediatrica, International Journal of Paediatrics*. 1 octobre 2016;105(10):1225-30.
 29. Pirson L, Lüer SC, Diezi M, Kroiss S, Brazzola P, Schilling FH, et al. Pediatric oncologists' perspectives on the use of complementary medicine in pediatric cancer patients in Switzerland: A national survey-based cross-sectional study. *Cancer Rep*. 2022;
 30. Cheung AT, Li WHC, Ho KY, Lam KKW, Ho LLK, Chiu SY, et al. Efficacy of musical training on psychological outcomes and quality of life in Chinese pediatric brain tumor survivors. *Psychooncology*. 1 gener 2019;28(1):174-80.
 31. Tucquet B, Leung M. Music Therapy Services in Pediatric Oncology: A National Clinical Practice Review. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*. 12 novembre 2014;31(6):327-38.
 32. Barbosa S dos SP, Souza JB de, Konrad AZ, Heidemann ITSB, Brum CN de, Martins EL. Hospitalização e música: significados dos familiares de crianças e adolescentes com câncer. *Revista de Enfermagem do Centro-Oeste Mineiro*. 10 novembre 2022;12.
 33. del Cabral-Gallo MC, Delgadillo-Hernández AO, Flores-Herrera EM, Sánchez-Zubieta FA. Manejo de la ansiedad en el paciente pediátrico oncológico y su cuidador durante la hospitalización a través de musicoterapia. *Psicooncologia (Pozuelo de Alarcon)*. 2014;11(2-3):243-58.
 34. Giordano F, Zanchi B, De Leonardis F, Rutigliano C, Esposito F, Brienza N, et al. The influence of music therapy on preoperative anxiety in pediatric oncology patients undergoing invasive procedures. *Arts in Psychotherapy*. 1 març 2020;68.
 35. Saghaee-Shahriari S, Mostafazadeh A. The effectiveness of music therapy on anxiety sensitivity and self-efficacy in adolescents with Leukemia in Tehran, Iran. *International Journal of Body, Mind and Culture*. 2019;6(2):112-7.
 36. Robb SL, Ebberts AG. Songwriting and digital video production interventions for pediatric patients undergoing bone marrow transplantation, part II: An analysis of patient-generated songs and patient perceptions regarding intervention efficacy. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*. 2003;20(1):16-25.
 37. Wong KC, Tan BWZ, Tong JWK, Chan MY. The role of music therapy for children undergoing cancer treatment in Singapore. *Healthcare (Switzerland)*. 1 desembre 2021;9(12).
 38. Burns DS, Robb SL, Haase JE. Exploring the Feasibility of a Therapeutic Music Video Intervention in Adolescents and Young Adults During Stem-Cell Transplantation Burns et al. Vol. 32. 2009.
 39. Robb SL, Haase JE, Perkins SM, Haut PR, Henley AK, Knafl KA, et al. Pilot randomized trial of active music engagement intervention parent delivery for young children with cancer. *J Pediatr Psychol*. 2017;42(2):208-19.

40. Yáñez Amorós B. Musicoterapia en el paciente oncológico. 2011;57-73.
41. Dobek CE, Beynon ME, Bosma RL, Stroman PW. Music modulation of pain perception and pain-related activity in the brain, brain stem, and spinal cord: A functional magnetic resonance imaging study. *Journal of Pain*. 1 octubre 2014;15(10):1057-68.
42. Bryant RA, Salmon K, Sinclair E, Davidson P. Heart rate as a predictor of posttraumatic stress disorder in children. *Gen Hosp Psychiatry*. gener 2007;29(1):66-8.
43. Velez-Florez G, Velez-Florez MC, Mantilla-Rivas JO, Patarroyo-Rodríguez L, Borrero-León R, Rodríguez-León S. Mind-Body Therapies in Childhood Cancer. Vol. 20, *Current Psychiatry Reports*. Current Medicine Group LLC 1; 2018.
44. Orden SAS/1730/2010, por la que se aprueba y publica el programa formativo de la especialidad de Enfermería Pediátrica. *Boletí Oficial de l'Estat*, 157 [17 de juny del 2010].
45. Barry P, O'callaghan C, Wheeler G, Bs MB, Grocke D, Fami MB. Music Therapy CD Creation for Initial Pediatric Radiation Therapy: A Mixed Methods Analysis [Internet]. Vol. XLVII, *Journal of Music Therapy*. 2010. Disponible a: <http://jmt.oxfordjournals.org/>

9. ANNEXES

Annex 1: figura 1, diagrama de flux.

Annex 2: taula 2, articles seleccionats per la revisió

Any de publicació	Autor principal	Lloc	Data de recollida de dades	Inclusió de casos	Subjectes d'estudi	Indicador	Fonts de dades	Mida mostral	Rang d'edat
2020	Knott D, Biard M, Nelson K	EUA	2015	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Musicoterapeutes	No concreta	Qüestionari ad hoc.	118 musicoterapeutes	No concreta
2019	Tortora S	EUA	2018	No precisa	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	Expressió de sentiments i prevenció del trauma	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	No concreta	No concreta
2010	Madden J, Mowry P, Gao D	EUA	2010	Unitats d'oncologia pediàtrica (hospital de dia)	Nens i nenes oncològics, rebent tractament actiu.	Qualitat de vida.	Escales emprades pels pares, pacients i professionals: - Pediatric Quality 4.0 Generic Core Scale - Faces Scale - Emotional Reactions Checklist - Entrevista	16 nens i nenes	3-21 anys
2020	Raybin J Krajiček M.	EUA	2020	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	Angoixa	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	23 articles	No concreta
2022	Raybin J, Harnke B, Hendricks-Ferguson V.	EUA	2022	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	Síntomes d'angoixa: dolor, náusea, fatiga, ansietat i malhumor.	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	11 articles	No concreta
2019	Cheung A, Li W, Ho K	Xina, Hong Kong	2017	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics supervivents de tumor cerebral	Síntomes depressius, qualitat de vida i autoestima	Escales emprades pels pares, pacients i professionals: - Center for Epidemiological Studies Depression Scale for Children - Chinese version of the Rosenberg self-esteem scale - Pediatric Quality Of Life Inventory 4.0 Generic Core Scale	60 nens i nenes	8-15 anys
2022	Barbosa S, Souza J, Konrad A	Portugal	2022	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Cuidadors dels pacients pediàtrics oncològics	No concreta	Qüestionari ad hoc.	10 nens i nenes	28-55 anys
2020	Raybin J, Barr E, Krajiček M	EUA	2019	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	Qualitat de vida	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	7 articles	No concreta

2018	Velez-Florez G, Velez-Florez M, Mantilla-Rivas J	Colòmbia	2018	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	Angoixa i qualitat de vida.	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	72 articles	0-24 anys
2021	Bradt J, Dileo C, Myers-Coffman K	EUA	2020	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Pacients oncològics	Ansietat, dolor, angoixa, humor, resiliència i afrontament. Benestar emocional comunicació, qualitat de vida i suport social. Funcionament del sistema endocrí.	Bases de dades (revisió sistemàtica)	29 articles	Totes les edats
2021	Da Silva Santa I, Schweitzer M, dos Santos M	Brasil	2021	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics, rebent tractament actiu	Qualitat de vida	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	11 articles	0-18 anys
2016	Uggla L, Bonde L, Svahn B	Suïssa	2016	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics receptors de trasplantament de cèl·lules hematopoètiques	Millora dels signes vitals	Registres de constants vitals	24 nens i nenes	0-16 anys
2022	Knott D, Krater C, MacLean J	EUA	2021	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	No concreta	Bases de dades (revisió bibliogràfica) i anàlisi de la pràctica clínica des de l'experiència professional.	No concreta	No concreta
2014	Tuquet B, Leung M	Austràlia	2014	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	No concreta	Revisió d'una enquesta nacional de musicoterapeutes i qüestionari ad hoc.	53 nens i nenes i els seus familiars	0-16 anys
2018	Uggla L, Bonde L, Hammar U	Suïssa	2017	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics receptors de trasplantament de cèl·lules hematopoètiques	Qualitat de vida, dolor i estat d'ànim	Escales emprades pels pares i pacients: - Pediatric Quality Of Life Inventory 4.0 Generic Core Scale	29 nens i nenes	0-17 anys
2021	González-Martin-Moreno M, Garrido-Ardila E, Jiménez-Palomares M	Espanya	2021	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	No concreta	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	11 articles	0-18 anys
2022	Pirson L, Lüer S, Diezi M	Suïssa	2021	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Oncòlegs pediàtrics	No concreta	Qüestionari ad hoc.	29 metges	No concreta

2022	Raybin J, Zhou W, Pan Z	EUA	2021	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics, rebent tractament actiu	Qualitat de vida	Escales emprades pels pares, pacients i professionals: - Pediatric Quality Of Life Inventory 4.0 Generic Core Scale - Resilience Scale - Faces Scale - Inclímetre per mesurar l'angle de cifosi toràcica.	83 nens i nenes	3-18 anys
2020	Escolá Escartín C, Planàs Puig E, Sentañes Gabarroca C	Espanya	2020	Unitats de cures pal·liatives pediàtriques	Nens i nenes pal·liatius	Dolor	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	6 articles	No concreta
2022	Rodríguez-Rodríguez R, Noreña-Peña A, Chafer-Bixquert T	Espanya	2021	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	No concreta	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	27 articles	0-18 anys
2021	Wong K, Tan B, Tong J	Singapur	2017	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics	Objectius específics	Qüestionari ad hoc.	25 nens i nenes	2-17 anys
2021	Facchini M, Ruini C	Itàlia	2021	Unitats d'oncologia pediàtrica.	Nens i nenes oncològics	No concreta	Bases de dades (revisió bibliogràfica)	19 articles	0-24 anys

Annex 3: fitxes de revisió bibliogràfica.

Fitxa 1

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern		18
		URL DOI		10.1093/jmt/thz019
Referència bibliogràfica	Knott D, Biard M, Nelson KE, Epstein S, SL, Ghetti CM. A Survey of Music Therapists Working in Pediatric Medical Settings in the United States. J Music Ther. 25 febrer 2020;57(1):34-65.			
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)	
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica	
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi	
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.	
Introducció	Justificació	La musicoteràpia (MT) s'està convertint en una teràpia molt utilitzada en hospitals pediàtrics en els Estats Units. Es necessita més informació i estudis per entendre com és la pràctica habitual dels terapeutes i per augmentar la disponibilitat dels serveis de MT en unitats pediàtriques.		
	Objectius	Recollir i resumir dades sobre musicoterapeutes treballant en unitats de pediatria mèdica		
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Descriptiu		
	Any Realització	2020		
	Recollida de Dades	Enquesta/Qüestionari elaboració pròpia → Qüestionari en línia de 37 preguntes dividides en 4 àrees.		
	Població	Població universal → Musicoterapeutes intrahospitalaris.		
Població diana → Musicoterapeutes d'EUA treballant en hospitals amb nens oncològics.				
Resultats rellevants	<p>Organització del treball: un 50% treballen en un hospital independent i un 41% en una unitat pediàtrica dins d'una organització més gran. Els serveis es financen de manera filantròpica en un 50% dels casos.</p> <p>Càrrega assistencial i estructura del servei: ràtio 1:108 pacients. Es duen a terme una mitjana de 4-6 sessions individuals diàries i entre 1-5 sessions grupals setmanals. Segons els terapeutes, prioritzen, en primer lloc, situacions pal·liatives, seguides de situacions de control del dolor.</p> <p>Les dificultats detectades més comunes són les següents: càrrega de treball, es poden oferir poques hores de MT quan el que necessiten els pacients són més quantitat. Falta d'advocacia: poc suport institucional, poca utilització del servei... Poc finançament. Problemes operatius: prioritjació i estandardització, problemes d'horaris... Poc desenvolupament d'organitzacional: poca supervisió formal, no tenir accés a les històries clíniques dels pacients, poc pressupost per una contínua formació i assistència a conferències.</p>			
Discussió plantejada	<p>La gran majoria dels musicoterapeutes expliquen que prioritzen situacions de final de vida o pal·liatives, que és coherent amb la seva presència en serveis amb major gravetat mèdica. Tot i així, estan més presents en serveis com UCI, control del dolor i oncologia abans que en cures pal·liatives.</p> <p>La tècnica més utilitzada és la MT neurològica, però molt pocs musicoterapeutes reporten treballar en unitats de rehabilitació, és possible que aquesta tècnica s'utilitzin més enllà de la rehabilitació tradicional.</p> <p>Una declaració política específica podria ajudar a fer que els serveis de MT milloressin la seva programació i la capacitat de poder atendre a més pacients i famílies.</p>			

	L'estudi detecta un repte pel desenvolupament de la MT, la creació d'una terminologia estandaritzada per descriure la pràctica clínica. Els termes utilitzats no són els mateixos entre tots els professionals, creant una barrera que dificulta la comunicació interprofessional i la comparació o sintetització d'estudis.
Conclusions	Es recomana repetir aquest estudi en 5 anys per poder estudiar el creixement i desenvolupament de la disciplina al llarg del temps. Seria necessari estudiar com la ràtio musicoterapeuta-pacient influeix en la qualitat de vida dels nens i nenes, per identificar també quins factors contribueixen a la sostenibilitat dels programes i per explorar com l'expansió dels serveis pot arribar a una població més àmplia de pacients i familiars.

Fitxa 2

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	9
		URL DOI	10.3390/children6010014
Referència bibliogràfica	Tortora S. Children are born to dance! pediatric medical dance/movement therapy: The view from integrative pediatric oncology. Children. 1 gener 2019;6(1).		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2	X	Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4		Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Quan els nens i nenes passen una situació traumàtica és difícil per ells expressar els seus sentiments amb paraules. La dansa terapèutica pot aportar un suport psicosocial i terapèutic a aquests nens, utilitzant la dansa com a via de comunicació.	
	Objectius	Introduir la DMT en l'àmbit pediàtric a una major audiència, demostrar que és una especialitat poc usada que pot contribuir a lidiar amb l'oncologia pediàtrica.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Exposició de casos i revisió bibliogràfica	
	Any Realització	2019	
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades Qualitativa → Experiència clínica	
	Població	Població universal → Pacients oncològics Població diana → Pacients pediàtrics oncològics	
Resultats rellevants	La DMT hauria de formar part de l'equip d'oncologia integrativa pediàtrica, ja que millora la qualitat de vida dels pacients, familiars i amics. A l'hospital MSKCC d'els EUA s'ha aconseguit aquest objectiu, on la DMT forma part de la pràctica clínica diària. Es descriuen diferents sessions de DMT en diferents grups d'edat. Es fa una comparació del paper de la DMT a escala d'Amèrica, Europa i arreu del món (Israel, Itàlia, Austràlia i els EUA).		
Discussió plantejada	El focus de l'article es dirigeix a considerar la necessitat de suport psicològic amb relació a la gran quantitat de supervivents de càncer infantil; hi ha gran quantitat de traumes infantils que es relacionen amb el tractament oncològic i amb l'estada hospitalària. La DMT té el paper de prevenció de traumes, donant suport als nens ajudant-los a no perdre estats del desenvolupament. La teràpia crea un ambient que optimitza la salut i empodera al pacient durant el tractament de la malaltia.		

Conclusions	<p>Es necessita més recerca sobre DMT, sobretot sobre eines que analitzin tant l'art com la ciència de la DMT mèdica pediàtrica, alguns autors han advocat per un paradigma d'investigació que sintetitza mètodes qualitatiu i quantitatiu, s'ha d'examinar la seva eficàcia.</p> <p>Si la hipòtesi que la DMT pot ajudar al pacient a expressar sentiments, fomentant l'empoderament, és certa, posposar la recerca sobre DMT és prohibir als pacients oncològics pediàtrics la utilització de tècniques que poden millorar la seva qualitat de vida.</p>
--------------------	--

Fitxa 3

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	19
		URL DOI	10.1177/1043454209355452
Referència bibliogràfica	Madden JR, Mowry P, Gao D, McGuire Cullen P, Foreman NK. Creative arts therapy improves quality of life for pediatric brain tumor patients receiving outpatient chemotherapy. Journal of Pediatric Oncology Nursing. maig 2010;27(3):133-45.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Les influències psicològiques durant la malaltia del càncer van adquirint de cada vegada més importància, la qualitat de vida és un indicador per mesurar l'impacte del càncer sobre el cos i la ment del pacient pediàtric. Mitjançant l'ús de l'experiència creativa (DMT, MT i art creatiu), el pacient pot expressar els seus sentiments durant tota l'evolució de la malaltia.	
	Objectius	Avaluar l'efecte de les CAT en la QdV dels pacients amb tumors cerebrals i, posteriorment, de tots els pacients que reben infusions en la consulta externa d'hematologia/oncologia d'un hospital pediàtric d'atenció terciària.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Assaig clínic	
	Any Realització	2010	
	Recollida de Dades	Enquesta/Questionari elaboració pròpia → Pediatric Quality 4.0 Generic Core Scale. Faces Scale. Emotional Reactions Checklist	
		Tècnica Qualitatives → Entrevista amb 3 preguntes obertes.	
	Població	Població universal → Pacients oncològics.	
		Població diana → Pacients pediàtrics oncològics rebent tractament en la sala d'infusions de l'hospital.	
Resultats rellevants	<p>Les àrees en les quals es van reportar millores significatives van ser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reportatge dels pares del dolor dels fills. - Reportatge dels pares de les nàusees dels fills <p>Les avaluacions dels mateixos nens es van agrupar segons l'edat, aquests grups tenien poca població, per tant, es va decidir eliminar les variables d'autoinforme de les nenes i nens.</p> <p>Es van demostrar millores significatives en l'estat d'ànim avaluat per la Faces Scale (més emocionats, més feliços i menys nerviosos)</p>		

Discussió plantejada	<p>Millorar la qualitat de vida dels pacients pediàtrics oncològics és un repte que s'ha de treballar, l'estudi demostra que pacients sota el tractament antineoplàstic es poden beneficiar de les CAT durant les infusions. Tot i que la significació estadística és el "gold standard" de la investigació, la significació clínica també és extremadament important, a través de les anècdotes i els estudis de casos es va demostrar que les CAT tenien importància clínica pels nens que van participar en aquest estudi.</p> <p>Tant els pacients com els familiars van declarar alts nivells de satisfacció amb les CAT, volent continuar veient el programa desenvolupant-se i demanant més hores de teràpia.</p>
Conclusions	<p>L'estudi s'hauria de repetir amb una mostra de pacients més grans que permeti incloure l'autoavaluació dels pacients en termes de QdV. És difícil quantificar els canvis observats en els nens abans i després de les CAT, al ser aquesta teràpia tan subjectiva.</p> <p>Futura investigació de símptomes físics específics es necessita per aconseguir convèncer al personal sanitari dels beneficis de les CAT.</p> <p>Les infermeres, com a professional encarregat de proporcionar una visió holística del pacient, poden utilitzar les CAT en implicar la totalitat del pacient per ajudar a prevenir una experiència traumàtica amb relació al tractament i diagnòstic del càncer pediàtric.</p>

Fitxa 4

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	10
		URL DOI	10.1177/1043454219878397
Referència bibliogràfica	Raybin JL, Krajicek M. Creative Arts Therapy in the Context of Children With Cancer: A Concept Analysis. Journal of Pediatric Oncology Nursing. 1 març 2020;37(2):82-90.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	La literatura conclou que les CAT milloren l'experiència dels pacients pediàtrics oncològics durant la trajectòria del càncer. Es necessita més informació, una nova definició que englobi les intervencions que s'inclouen en les CAT i l'expressió creativa per comprendre millor el concepte de creativitat en l'atenció sanitària.	
	Objectius	Elaborar un anàlisi del concepte de les CAT en el context de la pediatria oncològica.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Bibliogràfica	
	Any Realització	2020	
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades	
	Població	Població universal → Pacients oncològics	
		Població diana → Pacients pediàtrics oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.	
CAT és un concepte que relaciona les arts creatives amb les àrees sanitàries per a nens oncològics. S'atribueix a elles l'expressió de sentiments, el fet de crear art, música o dansa i la millora dels símptomes. Es mesura el seu impacte mitjançant l'indicador de qualitat de vida i escales de maneig de símptomes. S'ha demostrat una millora de la qualitat de vida, benestar, menors símptomes psicosocials i menor dolor.			

Discussió plantejada	S'ha d'estudiar l'impacte de les teràpies sobre el pacients sota la mirada de la teoria del maneig de símptomes, on aquests s'entenen com multifactorials i, per tant, necessiten ser abordats de la mateixa manera. Infermeria és una disciplina que s'ha de combinar amb el coneixement de les CAT, podent-les incorporar en la pràctica clínica habitual. Les CAT tenen implicacions en la recerca sanitària, ja que s'han demostrat els seus efectes en les diferents àrees.
Conclusions	Es necessita més recerca que relacioni les CAT amb els pacients oncològics. S'han de continuar explorant aquests aspectes per poder aplicar amb evidència científica aquestes teràpies per a millorar la QdV.

Fitxa 5

Fitxa revisió bibliogràfica	Còdig de referència intern	20
	URL DOI	10.1177/27527530211059432
Referència bibliogràfica	Raybin JL, Harnke B, Hendricks-Ferguson V. Does Creative Arts Therapy Improve Distressing Symptoms in Children with Cancer? A Synthesis of Extant Literature. Vol. 39, Journal of Pediatric Hematology/Oncology Nursing. SAGE Publications Inc.; 2022. p. 60-71.	
Escala de valoració	1	Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2	Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3	Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	La utilització de CAT pot millorar el maneig de símptomes que es correlacionen amb una millora de la qualitat de vida dels pacients pediàtrics oncològics amb càncer. Cada vegada els anys de supervivència després del diagnòstic del càncer són majors, així i tot, continuen patint estrès amb impactes en l'esfera psicològica i física. Un millor control dels símptomes amb intervencions ben dissenyades i l'elaboració d'escales que mesurin els nivells pot suposar una millora de la qualitat de vida.
	Objectius	Demostrar com els símptomes específics (dolor, nàusees, ansietat, fatiga i mal humor) milloren la qualitat de vida dels pacients mitjançant les CAT (musicoteràpia i DMT).
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Bibliogràfica i descriptiu
	Any Realització	2022
	Recollida de Dades	Altres → Base de dades
	Població	Població universal → Pacients oncològics.
		Població diana → Pacients pediàtrics oncològics i els actors que s'involucren en les seves cures.
<p>Nàusea: estudiat en un estudi, es reporta reducció de la percepció de les nàusees dels pacients per part dels pares.</p> <p>Fatiga: estudiat en dos estudis, en un d'ells la fatiga millora després de rebre una intervenció de MT.</p> <p>Ansietat: estudiat en 5 estudis, en 4 d'ells es demostra una reducció de l'ansietat.</p> <p>Estat d'ànim (mal humor): revisat en 5 estudis.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Es demostra una petita millora de canvi d'humor després de rebre MT, observant una millora de la funció emocional (Cohen d=0,21) i puntuacions d'estat d'ànim augmentades (p=0,001). 		

	- En un estudi es demostra una millora de l'estat d'ànim amb $p=0,04$.
Discussió plantejada	Es demostra que l'art o la música pot millorar tots els símptomes inclosos en l'anàlisi. Tot i que el dolor és el símptoma més comú en pacients oncològics, només és estudiat en 4 dels articles seleccionats. Les nàusees s'estudia en tan sols 1 article, és un símptoma difícil de mesurar. La fatiga, l'ansietat i el malhumor presenten reduccions després de la utilització de CAT. Les infermeres, si no es disposa de programes de MT a l'hospital, podrien recomanar als pacients la simple intervenció d'escoltar música al llit; aquestes teràpies podrien ser iniciades i potenciades per les infermeres.
Conclusions	Les CAT tenen un demostrat potencial per reduir els símptomes psicològics dels pacients pediàtrics oncològics, però la reducció de símptomes físics mitjançant aquestes teràpies necessita més estudis que ho puguin demostrar. Les infermeres som el professional sanitari que pot promoure la utilització d'aquestes teràpies complementàries per millorar el maneig simptomàtic, que conduirà a una millora de la qualitat de vida.

Fitxa 6

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	30
		URL DOI	10.1002/pon.4929
Referència bibliogràfica	Cheung AT, Li WHC, Ho KY, Lam KKW, Ho LLK, Chiu SY, et al. Efficacy of musical training on psychological outcomes and quality of life in Chinese pediatric brain tumor survivors. <i>Psychooncology</i> . 1 gener 2019;28(1):174-80.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Les taxes de supervivència del càncer infantil estan augmentant de manera significativa; però les conseqüències del tractament del càncer i de la malaltia tenen efectes adversos a llarg i curt termini en l'àrea psicològica, benestar i el funcionament neurocognitiu dels nens i nenes que han sobreviscut el càncer. La MT pot ajudar a la població pediàtrica a processar les seves emocions negatives en un llenguatge no verbal.	
	Objectius	Examinar l'eficàcia de la musicoteràpia en els símptomes depressius, nivells d'autoestima i qualitat de vida en supervivents de tumors cerebrals a la població pediàtrica Xinesa de Hong Kong.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Assaig clínic	
	Any Realització	2019	
	Recollida de Dades	Enquesta/Questionari validat → Center for Epidemiological Studies Depression Scale for Children. Chinese version of the Rosenberg self-esteem scale. Pediatric Quality Of Life Inventory 4.0 Generic Core Scale	
	Població	Població universal → Supervivents de càncer cerebral.	
Població diana → Supervivents de càncer cerebral de 8 a 15 anys de Hong Kong			
Resultats rellevants	Els símptomes depressius van tenir diferències significatives entre ambdós grups després de dotze mesos $P<0,001$.		

	Es van registrar millors nivells d'autoestima després del seguiment de dotze mesos $P < 0,001$. Una millor qualitat de vida va ser registrada en el grup experimental després de dotze mesos $P < 0,001$
Discussió plantejada	La depressió es va reduir de 20,6 punts a 15,03 després dels dotze mesos de seguiment, demostrant que la MT redueix els símptomes depressius amb una evidència clínica significativa. Pot ser el coneixement dels pacients dels seus avanços pel que fa a simptomatologia pugui augmentar l'adherència a les sessions musicals. Tot i que la qualitat de vida també presenta millores significatives, creuen que la diferència no és tan exagerada perquè és un paràmetre que necessita un seguiment més llarg. Les taxes de depressió en països orientals és major que a Europa, ja que s'elaboren més activitats i tractaments per prevenir la depressió, és possible que aquestes dades hagin implicat un major benefici de la MT en aquest aspecte.
Conclusions	L'estudi pot ajudar a informar pares i professionals de la salut sobre els beneficis de l'ús de MT en la qualitat de vida, símptomes depressius i autoestima. Els professionals sanitaris han d'incorporar la MT en la pràctica clínica habitual per aconseguir una incorporació sostenible de la teràpia.

Fitxa 7

Fitxa revisió bibliogràfica	Còdig de referència intern		32
	URL DOI	10.19175/recom.v12i0.4423	
Referència bibliogràfica	Barbosa S dos SP, Souza JB de, Konrad AZ, Heidemann ITSB, Brum CN de, Martins EL. Hospitalização e música: significados dos familiares de crianças e adolescentes com câncer. Revista de Enfermagem do Centro-Oeste Mineiro. 10 novembre 2022;12.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Des de l'inici del debut de la malaltia oncològica fins a l'inici del tractament els infants experimenten molts canvis en la seva vida: tan físics, com en l'esfera emocional i social. Les accions de promoció de la salut, entre elles la musicoteràpia, pot ajudar a fer aquesta estada més amena.	
	Objectius	Comprendre els significats del procés d'hospitalització i l'ús de la música com a promotora de la salut, en la percepció dels familiars d'infants i adolescents sotmesos a tractament contra el càncer.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Descriptiu	
	Any Realització	2022	
	Recollida de Dades	Qualitativa → Entrevista amb tres categories (1) significat de l'hospitalització pels familiars, (2) significat de la salut i de la promoció de la salut i (3) significat de la música.	
	Població	Població universal → Cuidadors de pacients oncològics.	
Població diana → Cuidadors de pacients oncològics pediàtrics de l'Hospital Oeste de Santa Catarina.			

Resultats rellevants	<p>Tots els participants coincidien que l'estada hospitalària produïa esgotament del cos físic, xoc psicològic, impacte en la vida social i canvis en les interaccions amb membre de la família i de l'entorn familiar.</p> <p>Els mateixos familiars veuen la salut com un terme ampli que suposa una interacció entre la salut física, espiritual i l'equilibri psíquic. És proporcionant un ambient hospitalari saludable (per exemple amb música) que els pacients se senten més pròxims a la seva realitat.</p> <p>Els familiars veuen a música com una estratègia per promoure la salut, ja que proporciona benestar, redueix el dolor, l'ansietat i la tristesa, tant dels pacients com dels seus acompanyants. La música proporciona alegria, felicitat i distracció dels familiars que acompanyen els seus éssers estimats, portant-los records i memòries compartides, que els pot conduir a instants de reflexió i d'esperança.</p>
Discussió plantejada	<p>La música és necessària en l'ambient hospitalari perquè renova les forces de la família, fomentant l'alegria i els ànims per continuar amb la seva vida. Principalment, el que més van destacar els familiars sobre la utilització de la música va ser que funcionava com un símbol de distracció pels nens, que repercutia positivament sobre la seva felicitat. Per tant, la música és una eina de promoció de la salut, mitjançant la seva capacitat de maneig del dolor, de les interaccions que es formen entre les persones, l'augment de la força per superar el procés d'hospitalització, benestar i la possibilitat de reflexió de sentiments.</p>
Conclusions	<p>Promoure la salut en l'ambient hospitalari és i ha de ser un objectiu de cada un dels ingressos de tots els professionals de la salut. La música és un recurs cost eficient que pot millorar l'estada en la unitat oncològica.</p>

Fitxa 8

Fitxa revisió bibliogràfica	Codi de referència intern		21
	URL DOI	10.1177/1043454219888807	
Referència bibliogràfica	Raybin JL, Barr E, Krajicek M, Jones J. How Does Creative Arts Therapy Reduce Distress for Children With Cancer? A Metasynthesis of Extant Qualitative Literature. Vol. 37, Journal of Pediatric Oncology Nursing. SAGE Publications Inc.; 2020. p. 91-104.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	De cada vegada més nens i nenes diagnosticats amb càncer sobreviuen, exigint que s'hagi de prestar més i millor atenció a la qualitat de vida. Les infermeres tenim com a competència l'aplicació de teràpies complementàries com les arts creatives per millorar la qualitat de vida i reduir l'angoixa associada al tractament i estada hospitalària.	
	Objectius	Resumir com les teràpies d'art creatiu milloren la qualitat de vida dels pacients. Explicar quines són les opcions de teràpia d'art creatiu en nens i nenes amb càncer per reduir l'estrès d'ells i el seu entorn.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Sistemàtica	
	Any Realització	2019	
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades	
	Població	Població universal → Pacients oncològics	

	Població diana → Pacients oncològics pediàtrics rebent CAT.
Resultats rellevants	Les teràpies d'arts creatives redueixen l'angoixa i milloren la qualitat de vida mitjançant 4 punts: <ul style="list-style-type: none"> - Connexió a través de l'expressió creativa. - Facilitació de l'afrontament de la malaltia. - Facilitar la comunicació. - Continuitat, el concepte del temps, que s'experimenta a través de les arts creatives.
Discussió plantejada	Els resultats de l'article demostren que les CAT milloren l'angoixa i la QdV dels pacients, a més, explica els mecanismes de com aquestes teràpies impacten de tal manera a la vida dels nens i nenes. Milloren la comunicació dins de l'equip terapèutic, la capacitat comunicativa dels nens, els símptomes psicosocials (millora de l'esperança, autoestima i autotrascendència), els símptomes físics (dolor i nàusees).
Conclusions	Es demostra que l'ús de teràpies d'art creatiu, en concret ens centrem amb musicoteràpia i dansa terapèutica, poden brindar l'oportunitat als nens i nenes amb càncer de disminuir l'angoixa associada amb la malaltia. Les infermeres haurien d'abraçar aquestes teràpies que són divertides, costo-eficients i que tenen beneficis demostrats científicament per millorar l'experiència del càncer.
Bibliografia interessant de l'article	Madden JR, Mowry P, Gao D, McGuire Cullen P, Foreman NK. Creative arts therapy improves quality of life for pediatric brain tumor patients receiving outpatient chemotherapy. Journal of Pediatric Oncology Nursing. maig 2010;27(3):133-45.

Fitxa 9

Fitxa revisió bibliogràfica	Codi de referència intern	43
	URL DOI	10.1007/s11920-018-0927-6
Referència bibliogràfica	Velez-Florez G, Velez-Florez MC, Mantilla-Rivas JO, Patarroyo-Rodríguez L, Borrero-León R, Rodríguez-León S. Mind-Body Therapies in Childhood Cancer. Vol. 20, Current Psychiatry Reports. Current Medicine Group LLC 1; 2018.	
Escala de valoració	1	Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2	Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3	Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	☒ Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	La supervivència de càncer pediàtric és de cada vegada major, per tant, cuidar la qualitat de vida s'ha convertit en una activitat essencial en el tractament oncològic. Les teràpies cos-ment, entre elles la musicoteràpia, poden tenir un impacte positiu en la qualitat de vida i salut mental del pacient i a les percepcions de la malaltia dels familiars.
	Objectius	Estudiar articles recents sobre teràpies cos-ment i avaluar els seus beneficis en els pacients pediàtrics.
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Bibliogràfica
	Any Realització	2018
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades

	Població	Població universal → Pacients oncològics
		Població diana → Pacients oncològics de 0 a 24 anys, i els actors que s'involucren en les seves cures.
Resultats rellevants	<p>S'han demostrat millores del sistema immune, reducció dels efectes secundaris del tractament antineoplàstic, prevenció de les recaigudes i millora de l'estat general del nen. Un 84% dels nens amb càncer integren algun tipus de teràpia complementària durant el seu tractament.</p> <p>La musicoteràpia es relaciona amb menor ansietat post quimioteràpica. Aquelles intervencions que es dirigien a l'escriptura de cançons promouen l'expressió i transmissió d'emocions.</p> <p>Incloure els familiars en aquestes teràpies pot ajudar a pal·liar els símptomes angoixants. A més, la participació dels familiars pot identificar factors de risc, fortaleces i a millorar les ajudes aportades a la família per a fomentar la qualitat de vida del nen. Inclòs s'han documentat millores de la cohesió familiar i menors conflictes entre membres, que es relacionen directament amb millors resultats de salut del pacient.</p> <p>Assenyala també la necessitat d'incloure els germans com els grans oblidats d'aquestes situacions, és un col·lectiu que es troba en risc de patir estrès emocional i dificultats per assumir el diagnòstic de càncer del pacient i el tractament resultant.</p>	
Discussió plantejada	<p>La institució que ha elaborat aquesta revisió explica que la seva experiència demostra que la composició de cançons ha ajudat molt a nens i nenes a canalitzar les seves emocions, particularment durant períodes d'alts nivells d'angoixa i estrès.</p> <p>Una limitació de l'ús de les teràpies és la percepció d'aquestes com a no essencials en l'atenció oncològica, sobretot en l'entorn mèdic. A més, falta estandardització de les modalitats de les teràpies i la seva selecció que dificulta la investigació i la quantificació de l'impacte que tenen en el pacient i els seus familiars.</p> <p>Les teràpies ment-cos poden ser combinades i integrades en el pla de cures dels pacients, individualitzant segons cada necessitat, cada família, equip sanitari i entorn. Poden tenir un impacte positiu en la regulació de les emocions i augment de l'autoestima i autopercepció.</p>	
Conclusions	<p>Es necessita més recerca, sobretot en l'àmbit de l'oncologia pediàtrica que estudiïn la utilització d'eines i recursos psicoterapèutics fàcilment disponibles, mesurables i estandarditzats. No existeixen dades comparatives que orientin sobre la selecció de modalitats específiques de teràpies complementàries.</p>	

Fitxa 10

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	22
		URL DOI	10.1002/14651858.CD006911.pub4
Referència bibliogràfica	Bradt J, Dileo C, Myers-Coffman K, Biondo J. Music interventions for improving psychological and physical outcomes in people with cancer. Vol. 2021, Cochrane Database of Systematic Reviews. John Wiley and Sons Ltd; 2021.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Les intervencions musicals s'han utilitzat per alleujar símptomes i efectes secundaris del tractament en persones amb càncer. La darrera revisió sistemàtica de Cochrane d'aquest tema es va elaborar el 2016, per tant, era necessari fer una actualització i incorporar nous articles.	
	Objectius	Avaluar i comparar els efectes de les intervencions de musicoteràpia i medicina musical sobre els resultats psicològics i físics en persones amb càncer	

Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Sistemàtica	
	Any Realització	2021	
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades	
	Població	Població universal → Persones malaltes	
Població diana → Pacients oncològics			
Resultats rellevants	<p>Es van identificar 81 estudis, d'aquests, tan sols 7 estaven dirigits a població pediàtrica.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reducció de l'estat d'ansietat. - Una comparació entre una intervenció musical (composició de lletres de cançons) i una intervenció d'audioconte. Es demostra millora de l'angoixa en els dos grups, però en el seguiment després de 100 dies es va documentar una menor angoixa en el grup de MT. En aquest mateix estudi, al cap de 100 dies, es reporta una millor percepció del suport social i de l'ambient familiar. - Reducció de l'angoixa en nens i nenes que reben MT dirigida pels pares, tot i així, els pares van trobar que la manera de dispensar la MT no era adequada. - Efecte moderat per a la millora de l'afrontament amb MT immediatament després del trasplantament hematopoètic. No es van observar canvis d'estratègies d'afrontament, la qual cosa suggereix que els pacients van augmentar l'ús de les estratègies positives d'afrontament. - Petita millora de la qualitat de vida en el grup de MT comparat amb un grup d'audiocontes 		
Discussió plantejada	La MT pot ajudar a millorar i a potenciar l'ús de les estratègies d'afrontament, la reducció del dolor, millora de l'ansietat, reducció de la freqüència respiratòria i cardíaca, augment de la saturació d'oxigen i disminució de la tensió arterial (durant una punció lumbar). Millora el suport familiar i l'ambient dins casa.		
Conclusions	Tan sols uns pocs estudis anaven dirigits a població pediàtrica, per tant, no es poden establir conclusions molt clares sobre aquest grup poblacional. Se suggereix que pot reduir l'ansietat, però no es va trobar evidència sobre millora de l'angoixa o benestar espiritual; es necessita més recerca.		

Fitxa 11

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	5
		URL DOI	10.1016/j.ctim.2021.102725
Referència bibliogràfica	da Silva Santa IN, Schweitzer MC, dos Santos MLBM, Ghelman R, Filho VO. Music interventions in pediatric oncology: Systematic review and meta-analysis. Vol. 59, Complementary Therapies in Medicine. Churchill Livingstone; 2021 juny.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Moltes teràpies noves com la musicoteràpia s'han estat utilitzant per reduir el dolor relacionat amb el càncer i l'ansietat durant el procés de tractament. El càncer infantil implica patiment emocional, físic i social, les teràpies poden ajudar a satisfer les necessitats de cada pacient.	

	Objectius	Identificar els efectes terapèutics de la MT en l'esfera psicològica i fisiològica i en la qualitat de vida de nens i nenes en tractament de càncer.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. sistemàtica i metaanàlisis	
	Any Realització	2021	
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades	
	Població	Població universal → Pacients oncològics	
Població diana → Pacients oncològics de 0 a 18 anys rebent tractament actiu.			
Resultats rellevants	<p>La música va ser efectiva per reduir el dolor i l'ansietat i millorar la qualitat de vida en els següents procediments: quimioteràpia, trasplantament de cèl·lules mare, punció lumbar i radioteràpia.</p> <p>En una estimació combinada de dolor i ansietat de cinc estudis (alta heterogeneïtat) es demostra que la MT és efectiva en comparació al grup control.</p> <p>Una anàlisi de 5 estudis que utilitzaven intervencions musicals per millorar la qualitat de vida va indicar que hi havia beneficis en comparació al grup control, on les àrees de major millora van ser: qualitat de la son, més iniciativa i compromís i menor ansietat.</p> <p>Després de combinar tres estudis sobre l'efecte de la MT en l'esfera fisiològica (freqüència cardíaca i tensió arterial) no es va demostrar cap diferència significativa. Es va veure una reducció de la freqüència cardíaca després de la intervenció musical en dos estudis isolats.</p>		
Discussió plantejada	<p>S'haurien de tenir en compte les directrius de cada intervenció musical a l'hora d'estudiar-les (teoria de la intervenció, horaris, tipus d'intervenció, contingut i unitat en la qual es du a terme). Aquests registres podrien promoure la veracitat, la reproductibilitat i l'aplicació clínica dels resultats.</p> <p>Per aprofitar de manera plena el potencial de les intervencions musicals es requereix una formació acadèmica i clínica especialitzada, aquelles teràpies dutes a terme per un musicoterapeuta mostren sempre un major benefici.</p> <p>Dels tres estudis que utilitzaven l'indicador de freqüència cardíaca i tensió arterial, 2 demostren una reducció de la freqüència cardíaca després de la intervenció musical. Així i tot, és possible que aquests resultats siguin a causa dels pocs estudis que avaluen aquests resultats en la població específica.</p>		
Conclusions	<p>S'observa gran heterogeneïtat entre els estudis (de moderada a elevada), es necessiten estudis addicionals dirigits a aquesta població i procediments estandarditzats similars i reproduïbles per permetre una avaluació més precisa de l'eficàcia de la MT. Encara així, aquesta revisió sistemàtica demostra que la música pot ser adoptada com una teràpia no farmacològica en la medicina integrativa pediàtrica, ja que ha demostrat en diverses ocasions beneficis tant físics com psicològics.</p>		

Fitxa 12

Fitxa revisió bibliogràfica	Codi de referència intern		28
	URL DOI	10.1111/apa.13452	
Referència bibliogràfica	Uggle L, Bonde LO, Svahn BM, Remberger M, Wrangsjö B, Gustafsson B. Music therapy can lower the heart rates of severely sick children. Acta Paediatrica, International Journal of Paediatrics. 1 octubre 2016;105(10):1225-30.		
Escala valoració	de	1	Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
		2	Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
		3	Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi

	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Els pacients sotmesos a un trasplantament de cèl·lules hematopoètiques es troben baix un elevat risc de desenvolupar un síndrome d'estrès posttraumàtic. S'han d'identificar intervencions que puguin alleugerar l'estrès d'aquest grup de pacients.	
	Objectius	Explorar si la MT com a intervenció psicosocial pot avaluar-se mitjançant paràmetres fisiològics, comparant mesures objectives tant al matí com a la nit.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Assaig clínic	
	Any Realització	2013-2015	
	Recollida de Dades	Escala (Validada/No validada) → Lansky Scale	
		Registres → Tensió arterial, freqüència cardíaca, saturació d'oxigen i valors sanguinis.	
		Tècnica Qualitatives → Entrevista amb 3 preguntes obertes	
Població	Població universal → Pacients oncològics		
	Població diana → Pacients pediàtrics oncològics dels 0 als 16 anys rebent un trasplantament de cèl·lules hematopoètiques al Karolinska University Hospital.		
Resultats rellevants	En el grup de MT la freqüència cardíaca dels nens va disminuir durant el dia, mentre que en el grup control va augmentar des del matí al capvespre; amb una diferència significativa $p < 0.001$. A l'inici de l'estudi es va veure una diferència significativa de la gravetat de la malaltia calculada amb l'escala de Lansky, al final del tractament (fet que pot haver influenciat a l'absència de diferències significatives) i de la seva estança al centre, no es van observar diferències significatives en aquest aspecte.		
Discussió plantejada	Un símptoma característic del síndrome posttraumàtic és l'augment de freqüència cardíaca, signe que va presentar diferències significatives, mostrant reduccions en el grup de MT. Comparant aquests resultats amb un estudi posterior que demostra la relació entre elevades freqüències cardíques intrahospitalàries i risc de desenvolupar síndrome d'estrès posttraumàtic sis mesos després; s'espera que les taxes de traumes relacionats amb l'experiència sanitària després de trasplantament de cèl·lules hematopoètiques, es redueixi amb l'aplicació de MT.		
Conclusions	L'estudi mostra que la MT té una influència paràmetres fisiològics i psicològics. Si s'intervé quan el síndrome d'estrès posttraumàtic està començant a desenvolupar-se i aconseguim fomentar l'expressió de sentiments i pensaments a través de les intervencions, com la MT, pot haver-hi més probabilitats d'acabar el tractament sense cap experiència traumàtica.		

Fitxa 13

Fitxa revisió bibliogràfica	Codi de referència intern	23
	URL DOI	10.1177/27527530211055988
Referència bibliogràfica	Raybin JL, Zhou W, Pan Z, Jankowski C. Quality of Life Outcomes With Creative Arts Therapy in Children With Cancer. Journal of Pediatric Hematology/Oncology Nursing. 1 maig 2022;39(3):155-67.	
Escala de valoració	1	Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2	Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3	Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi

	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Els infants amb càncer experimenten angoixa i una menor qualitat de vida. Les CAT és una modalitat terapèutica que pot millorar la qualitat de vida (QDV).	
	Objectius	Identificar si existeix relació entre les CAT i la QDV, reaccions emocionals, resiliència i postura.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Assaig clínic	
	Any Realització	2022	
	Recollida de Dades	Enquesta/Qüestionari validat → PedsQL3.0 Cancer Module, Faces scale (per reaccions emocionals), Resilience Scale (en majors de 12 anys), inclinòmetre per mesurar la cifosi toràcica.	
	Població	Població universal → Pacients oncològics Població diana → Pacients pediàtrics oncològics entre 3 i 18 anys en el seu primer any amb càncer.	
Resultats rellevants	<p>Qualitat de vida (punt de vista del nen): no es van demostrar diferències significatives.</p> <p>Qualitat de vida (punt de vista dels cuidadors): millora dels resultats en el dia d'altres dosis de CAT.</p> <p>Resiliència: no es van demostrar diferències significatives, però es va veure una petita millora en el dia d'altres dosis, comparat amb el grup de dosis baixes</p> <p>Postura: relaciona l'angle de cifosis toràcica amb la qualitat de vida del nen. Es va demostrar una diferència significativa. Un augment d'una unitat de QdV informada pels pares es va associar amb una disminució de 0,015 en la postura.</p>		
Discussió plantejada	<p>S'ha demostrat una millora de la QdV i de la postura en el grup d'altres dosis de CAT; tot i això, es necessita un assaig controlat aleatoritzat per determinar la seva efectivitat.</p> <p>La postura pot estar indicant un canvi somàtic que assenyalava un estat emocional de menys estrès que no es pot evidenciar quan els nens o els pares informen sobre la qualitat de vida.</p> <p>La QdV reportada pels nens no es va relacionar amb canvis posturals, però la que va ser avaluada pels pares es va relacionar directament amb una millora postural. Es necessiten més estudis que evidencin aquesta relació.</p> <p>Es necessita que als futurs estudis es diferenciïn els participants segons el gènere i l'edat, tenint els adolescents més tendència a una pitjor qualitat de vida (més i pitjor nàusees) però major ansietat en nens petits. A més, és interessant apuntar que els pares perceben que els nens de gènere masculí tenen pitjor QdV.</p>		
Conclusions	Adolescents i nens es poden beneficiar d'intervencions de CAT, la manera de prestar aquestes teràpies continua evolucionant, per trobar la manera que més beneficis impliqui. Les infermeres són essencials per millorar la qualitat de vida dels nens amb càncer i les CAT són vies accessibles durant els torns d'hospitals.		

Fitxa 14

Fitxa revisió bibliogràfica:	Còdig de referència intern	24
	URL DOI	10.1177/27527530211059726
Referència bibliogràfica	Knott D, Krater C, MacLean J, Robertson K, Stegenga K, Robb SL. Music Therapy for Children with Oncology & Hematological Conditions and Their Families: Advancing the Standards of Psychosocial Care. Vol. 39, Journal of Pediatric Hematology/Oncology Nursing. SAGE Publications Inc.; 2022. p. 49-59.	
Escala de valoració	1	Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)

	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	El diagnòstic i el tractament del càncer tenen un impacte molt gran en els pacients i familiars afectats. En el 2012 als EUA es van establir 15 estàndards psicosocials que guien les cures al pacient i la família durant tot el tractament. Els musicoterapeutes tenen un rol molt important a l'hora d'assolir tots els estàndards, per tant, és important incloure'ls a l'equip multidisciplinari per millorar la prestació de cures a nens i nenes oncològics.	
	Objectius	Descriure com els serveis de MT contribueixen a la prestació de cures conforme als estàndards psicosocials.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Bibliogràfica i descriptiu	
	Any Realització	2022	
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades	
	Població	Població universal → Nens i nenes hospitalitzats	
Població diana → Nens i nenes oncològics hospitalitzats rebent tractament actiu			
Resultats rellevants	Dels 15 estàndards establerts, 9 són abordats amb les sessions de MT; el servei es troba ben integrat en el programa d'atenció psicosocial. Aquesta integració pot ajudar a garantir una atenció personalitzada i integral, igual que una utilització eficient dels recursos d'atenció psicosocial, que majoritàriament, són limitats.		
Discussió plantejada	<p>Promoure un excel·lent suport psicosocial a pacients i familiars en procés oncològic requereix esforç, comunicació i col·laboració de tot l'equip multidisciplinari, els estàndards de salut intenten optimitzar les cures, establint unes bases dels mínims que s'han de cobrir. L'equip psicosocial ha d'incloure els musicoterapeutes, que han de dur a terme l'activitat des del moment del diagnòstic, el tractament i, si és necessari, en situacions de cures paliatives o de final de vida.</p> <p>Els programes de MT han adoptat un enfocament estratificat dels serveis, prestant serveis directes a pacients amb necessitats agudes, ja que la proporció de pacients per terapeuta és elevada.</p> <p>La correcta coordinació del servei de MT amb altres disciplines garanteix que els pacients rebin una atenció que realment satisfaci les seves necessitats. L'avaluació de com els serveis psicosocials de la pediatria oncològica compten amb personal especialitzat, com els musicoterapeutes, és una passa necessària per avançar en l'aplicació dels estàndards en salut.</p>		
Conclusions	Les infermeres es troben en una posició única per identificar necessitats del pacient i familiars, a causa de la seva proximitat i contacte prolongat. Elles són el professional que hauria de promoure i assegurar-se que s'acompleixen els estàndards de salut. Es necessita una major conscienciació per integrar els serveis de MT en la pràctica clínica habitual, així s'aconseguiria una atenció més completa i personalitzada.		

Fitxa 15

Fitxa revisió bibliogràfica	Codi de referència intern	31
	URL DOI	10.1177/104345421453342
Referència bibliogràfica	Tucquet B, Leung M. Music Therapy Services in Pediatric Oncology: A National Clinical Practice Review. Journal of Pediatric Oncology Nursing. 12 novembre 2014;31(6):327-38.	

Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	A Austràlia tots els hospitals que presten atenció a pacients pediàtrics oncològics tenen un musicoterapeuta que forma part de l'equip terapèutic. En molts articles s'ha demostrat que la MT té efectes en diferents esferes del benestar del nen (social, psicològica i física). Es vol avaluar com és l'estructura d'aquests serveis a Austràlia de manera interna i quina és la perspectiva dels pacients sobre aquest.	
	Objectius	Proporcionar una oportunitat pel desenvolupament de serveis clínics en la musicoteràpia oncològica pediàtrica australiana.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Bibliogràfica	
	Any Realització	2022	
	Recollida de Dades	Tècnica Qualitatives → Diseny qualitatiu d'extracció de dades clíniques: qüestionari de 15 preguntes amb respostes de modalitat escala Likert.	
	Població	Població universal → Pacients oncològics	
Població diana → Pacients oncològics de 0 a 16 anys d'Austràlia.			
Resultats rellevants	Un 84% dels participants considera que la MT era una eina valuosa en els hospitals, els pares van destacar l'augment de cohesió familiar com el benefici més important, seguit per l'ajuda als seus fills per fer front als problemes i oferir-los una via d'expressió. Un 45% de les famílies prefereixen MT en sessions grupals. El que més els va agradar del servei és que era flexible i adaptable a les necessitats de cada pacient.		
Discussió plantejada	Els serveis de MT a Austràlia estan en línia amb la literatura (segons la revisió de la comparativa nacional). Els beneficis més destacats pels familiars en el qüestionari concorden amb l'avaluació de la pràctica dels terapeutes, que destaquen que en les sessions es treballa el suport emocional, la unió familiar i la capacitat d'autoexpressió. Ja que els pares manifesten una preferència cap a programes grupals, s'haurien d'augmentar aquests en els hospitals, realitzant un previ estudi del finançament que aquests suposarien. Els hospitals que proporcionen aquests programes, generalment als duen a terme un dia a la setmana, establint diferents dies a l'any per necessitats més concretes, com l'atenció als germans.		
Conclusions	Es necessita recerca col·laborativa entre aquests serveis, per poder aprendre els uns dels altres i millorar dia a dia. Seria interessant realitzar una revisió internacional conjunta de la pràctica clínica dels serveis de MT en oncologia infantil, d'aquesta manera s'establiria un gold standard per millorar els resultats en les famílies i pacients.		

Fitxa 16

Fitxa revisió bibliogràfica	Codi de referència intern	27
	URL DOI	10.1111/apa.14515
Referència bibliogràfica	Ugglå L, Bonde LO, Hammar U, Wrangsjö B, Gustafsson B. Music therapy supported the health-related quality of life for children undergoing haematopoietic stem cell transplants. Acta Paediatrica, International Journal of Paediatrics. 1 novembre 2018;107(11):1986-94.	

Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	El trasplantament de cèl·lules hematopoyètiques és un tractament estressant que té un impacte a la qualitat de vida dels pacients. Les teràpies complementàries que formen part de la medicina integrativa són necessàries per abordar les necessitats dels pacients, entre elles la MT.	
	Objectius	Avaluar els efectes de la MT durant i després del trasplantament.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Assaig clínic	
	Any Realització	2018	
	Recollida de Dades	Escala (Validada/No validada) → Pediatric Quality of Life Inventory 4.0 generic core scale.	
	Població	Població universal → Pacients oncològics Població diana → Pacients oncològics entre 0 i 17 anys del Karolinska University Hospital	
Resultats rellevants	<p>A l'alta es va observar el següent:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Major nivell funcional en el grup de MT, ajustat per diferents paràmetres. - Major funcionament escolar (no significatiu) en el grup de MT - Menor ansietat relacionada amb el tractament, menor preocupació, menys problemes cognitius i major capacitat de comunicació en el grup de MT. - L'humor en el grup de MT va augmentar significativament després de les sessions, el dolor també va disminuir, però no de manera significativa. <p>Sis mesos després:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El grup control va presentar millores en tots els dominis, mostrant més diferències significatives en el domini de funcionalitat escolar. Tots els dominis van millorar en ambdós grups al cap de 6 mesos. - No hi va haver diferències significatives entre els registres dels pares en els dos grups. 		
Discussió plantejada	<p>Es va utilitzar una autoavaluació dels mateixos pacients i un qüestionari reportat pels pares. El grup de MT va demostrar millors resultats que el grup control en el funcionament físic i menors signes de preocupació i ansietat entorn del tractament (a l'alta). A més es va demostrar un millor humor en el grup de MT. En l'àmbit extrahospitalari el grup control va rebre MT, on tots els dominis de QdV van augmentar. Les millores que es van detectar en el grup de MT (que no va rebre sessions en l'àmbit extrahospitalari) es van mantenir estables després de 6 mesos de l'alta. La música pot tenir diferents efectes en els nens que en els pares, ja que moltes vegades, la relació que s'estableix entre el terapeuta i el nen no és accessible als familiars. L'estudi demostra una incoherència entre el reportatge avaluat pels pares i l'avaluat pels mateixos nens, es necessita més investigació en aquesta àrea. La combinació dels resultats d'un previ estudi que demostra la disminució de freqüència cardíaca després de 4-8h de la intervenció i la millora de la QdV demostrada pel present, estableix que la MT pot ser efectiva com a teràpia complementària abans i després del trasplantament de cèl·lules hematopoètiques.</p>		
Conclusions	L'estudi demostra millores significatives de la QdV dels nens i nenes que rebien MT, per tant, s'hauria d'utilitzar aquesta TC duran l'hospitalització pediàtrica per poder millorar la qualitat assistencial.		
Bibliografia interessant de l'article	Ugglå L, Bonde L, Svan B et al. Music therapy can lower the herat rates of severely sick children. Acta Paediatrica, iNternational Journal of Paediatrics, (2016), 1225-1230, 105(10).		

Fitxa 17

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern		25
		URL DOI	10.3390/children8020073	
Referència bibliogràfica	González-Martín-Moreno M, Garrido-Ardila EM, Jiménez-Palomares M, Gonzalez-Medina G, Oliva-Ruiz P, Rodríguez-Mansilla J. Music-based interventions in paediatric and adolescents oncology patients: A systematic review. Vol. 8, Children. MDPI AG; 2021.			
Escala valoració	de	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
		2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
		3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
		4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	Els efectes que el càncer i el seu tractament poden tenir sobre els nens i adolescents són traumàtics, molt estressants i amb un gran impacte psicològic; és necessari incorporar un tractament humanitzat i individualitzat on la MT pot tenir un rol molt important.		
	Objectius	Resumir la bibliografia que estudiï els efectes de la MT en el pacient pediàtric i adolescent amb càncer durant el procés de malaltia.		
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Sistemàtica		
	Any Realització	2020		
	Recollida de Dades	Escala (Validada/No validada) → Bases de dades		
	Població	Població universal → Pacients oncològics		
Població diana → Pacients oncològics de 0-18 anys rebent MT.				
Resultats rellevants	<p>El resultat més destacat dels estudis va ser l'ansietat, Cabra Gallo et al. van demostrar una diferència significativa en l'ansietat i la hipersensibilitat, Giordano et al. va demostrar una millora significativa d'ansietat en el grup experimental, Saghaei-Shahriari et al. demostra que la MT va ser efectiva per reduir la sensibilitat a l'ansietat en adolescents amb leucèmia.</p> <p>La qualitat de vida també coincideix en molts estudis, es documenten millores. El dolor ha presentat reduccions en grups experimentals. L'estat d'ànim millora en comparació amb el grup control.</p> <p>Robb et al. revela diferències significatives en la participació activa en el grup experimental.</p> <p>Ugla et al. demostra que la freqüència cardíaca es disminueix de manera significativa al llarg del dia en el grup experimental. Camprubí observa una millora de la funció del sistema immune abans i després de les sessions de MT, tot i que les diferències no són significatives.</p>			
Discussió plantejada	<p>L'anàlisi dels estudis suggereix que és més convenient que el terapeuta que estigui a càrrec de les sessions de MT sigui un terapeuta qualificat, amb estudis en aquesta àrea, ja que es poden elaborar activitats més complexes dins un pla terapèutic.</p> <p>L'evidència proposa que hi ha una relació entre MT i la reducció de l'ansietat, sent possible que la música pugui modificar l'ambient hostil que està present en els hospitals. La qualitat de vida no sempre mostra diferències significatives, ja que aquest resultat està associat a molts altres aspectes, com els símptomes físics i psicològics.</p> <p>La literatura científica mostra que la música estimula l'alliberació d'endorfines, fet que explicaria la seva capacitat d'analgèsia. Es necessiten més estudis que investiguin aquesta àrea.</p> <p>Les millores documentades d'estat d'ànim semblen estar relacionades amb una millora de l'autoestima i reducció de dolor i símptomes depressius.</p>			

	<p>La capacitat d'afrontament pot millorar significativament després de les sessions de MT, aquests canvis podrien estar relacionats amb la millora de l'estat d'ànim que facilita l'ús d'estratègies d'afrontament, que al mateix temps pot conduir a un millor comportament. A més, la MT fomenta la interacció amb l'entorn social, que pot ajudar a reduir l'aïllament promovent millor comunicació tant amb la família com amb el terapeuta.</p> <p>És molt difícil elaborar estudis que impliquin un triple cegament, ja que no es pot utilitzar placebos que el terapeuta no sàpiga identificar.</p>
Conclusions	<p>És interessant observar la gran heterogeneïtat de tots els articles seleccionats, aquest fet dificulta la comparació dels resultats i l'estimació de l'efectivitat de la intervenció. Tots els efectes positius demostrats condueixen a què la MT s'ha d'incloure com a teràpia complementària en el tractament de càncer.</p>

Fitxa 18

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	29
		URL DOI	10.1002/cnr2.1649
Referència bibliogràfica	<p>Pirson L, Lüer SC, Diezi M, Kroiss S, Brazzola P, Schilling FH, et al. Pediatric oncologists' perspectives on the use of complementary medicine in pediatric cancer patients in Switzerland: A national survey-based cross-sectional study. Cancer Rep. 2022;</p>		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	<p>L'ús de les teràpies complementàries (TC) és de cada vegada major en els pacients pediàtrics amb càncer. Estudis anteriors han demostrat que la comunicació entre els oncòlegs i els pacients i familiars sobre l'ús d'aquestes teràpies sol ser incompleta.</p>	
	Objectius	<p>Avaluar les perspectives dels oncòlegs pediàtrics sobre l'ús de la medicina complementària a Suïssa, partint de punt de referència una enquesta realitzada prèviament en un estudi a escala nacional.</p>	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Descriptiu	
	Any Realització	2021	
	Recollida de Dades	<p>Enquesta/Qüestionari elaboració pròpia → Qüestionari en línia de 27 preguntes dividides en: demografia, ús de TC en els seus pacients i coneixements i percepcions sobre TC.</p>	
	Població	Població universal → Metges de Suïssa	
Població diana → Metges especialitzats en oncologia pediàtrica de Suïssa			
Resultats rellevants	<p>La majoria dels oncòlegs indiquen que demanen a més d'un 50% dels seus pacients sobre TC. Els que no ho fan expliquen que és per: (a) oblidar-se, (b) poc coneixement sobre el tema i (c) poc temps. Un 55% dels oncòlegs diuen tenir pocs coneixements sobre les TC. La majoria d'ells (66-76%) indica interès a aprendre més sobre TC.</p> <p>Més informació i entrenament específic en l'ús de les TC es va considerar important en la gran majoria dels metges.</p>		

Discussió plantejada	<p>Els oncòlegs pediàtrics de Suïssa consideren rellevant l'ús de TC, l'estudi ensenya que els metges són conscients que la gran majoria dels seus pacients són usuaris d'aquestes teràpies. La MT és una de les teràpies que té una càlida benvinguda per aquests professionals sanitaris, tots la consideren inofensiva i opinen que pot millorar la QdV i altres símptomes específics.</p> <p>La comunicació entre oncòleg i pacients sobre aquest tema és incompleta, entre altres aspectes pels pocs coneixements que tenen sobre les teràpies. Els metges entrevistats són conscients de la seva falta de formació i estan interessats a aprendre sobre les teràpies.</p> <p>A Suïssa, les TC no formen part del currículum universitari de la carrera de medicina; a causa de les altes taxes d'utilització de les TC, seria interessant proposar una modificació del currículum o fomentar la formació extracurricular, mitjançant cursos o programes.</p>
Conclusions	<p>Els oncòlegs identifiquen les TC com un aspecte important en la pràctica sanitària, la majoria d'ells desitja augmentar els seus coneixements i saber manejar-les. Es necessita més formació per poder augmentar la sensibilització sobre el tema, per fomentar la comunicació entre pacients i metges i, en conseqüència, per millorar la qualitat de la pràctica clínica.</p>

Fitxa 19

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	11
		URL DOI	https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7635905
Referència bibliogràfica	Escolá Escartín C, Planàs Puig E, Sentañes Gabarroca C, Solvez Domenech N, Faro Basco M. Risoterapia, Musicoterapia y comunicación. Pediatría oncológica. Final de vida. AgInf. 2020;24:320-9.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	En les cures pal·liatives pediàtriques el control del dolor és un dels majors reptes als quals s'enfronten els professionals de la salut. És essencial que comptin amb estratègies i teràpies eficaces per mantenir el dolor sota control i ajudar e que el procés de final de vida sigui més lleuger pel pacient i la seva família.	
	Objectius	Identificar el benefici de la risoteràpia, musicoteràpia i la comunicació com a teràpies complementàries d'infermeria en pacients pediàtrics amb malaltia oncològica en fase de final de vida.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Bibliogràfica	
	Any Realització	2020	
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades	
	Població	Població universal → Pacients pediàtrics	
Població diana → Pacients pediàtrics pal·liatius rebent TC.			
Resultats rellevants	La MT té un efecte ansiolític que es veu reflectit en la qualitat de vida dels nens, provocant efectes psíquics, emocionals i psicològics positius. La música afavoreix l'expressió del pacient gràcies a l'ambient que crea, disminuint la por i l'ansietat. L'estudi demostra que aquesta teràpia pot ser més efectiva en el gènere femení que en el masculí, i pot influir més en el cuidador que en el mateix pacient, reduint l'ansietat.		

Discussió plantejada	Tots sostenen que la comunicació és el factor principal per dur a terme aquestes tècniques. Les TC tenen més beneficis si es realitzen des del principi del diagnòstic, ja que poden prevenir els efectes secundaris del tractament oncològic. Aquesta comunicació efectiva pot tenir el seu inici en l'ús de les teràpies complementàries, en especial de la MT, pel fet que afavoreix les relacions terapèutiques que és la base d'una comunicació positiva.
Conclusions	Els professionals d'infermeria han d'acompanyar al pacient durant el procés de final de vida i proporcionar la màxima qualitat de vida durant aquesta etapa. És necessari que els professionals que atenen als pacients en aquestes fases tingui formació en teràpies complementàries.

Fitxa 20

Fitxa revisió bibliogràfica	Codi de referència intern		26
	URL DOI	10.1080/16549716.2022.2116774	
Referència bibliogràfica	Rodríguez-Rodríguez RC, Noreña-Peña A, Chafer-Bixquert T, Lorenzo Vásquez A, González de Dios J, Solano Ruiz C. The relevance of music therapy in paediatric and adolescent cancer patients: a scoping review. Vol. 15, Global Health Action. Taylor and Francis Ltd.; 2022.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	La musicoteràpia és una metodologia emergent i útil per millorar la qualitat de vida de nens i adolescents amb càncer.	
	Objectius	Examinar la literatura disponible i oferir una anàlisi de la rellevància de la MT en oncologia infantil.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Bibliogràfica	
	Any Realització	2022	
	Recollida de Dades	Altres → Base de dades	
	Població	Població universal → Pacients oncològics	
Població diana → Pacients oncològics d'entre 0 i 18 anys i els actors que s'involucren en les seves cures rebent MT.			
Resultats rellevants	<p>Es destaca la reducció de l'ansietat, la qual també es redueix en els cuidadors. Es presenta una reducció del dolor, una millor expressió dels sentiments. Millora de l'habilitat d'afrontament, confiança i esperança, superació de l'angoixa, identificar aspectes positius personals i a millorar les relacions amb els altres.</p> <p>Les sessions de MT activa tenen majors beneficis que les sessions passives, ja que presenten majors expressions facials positives.</p> <p>La MT ajuda a millorar el benestar psicossocial, l'autoestima i relacions socials. Es fomenten les relacions entre pacients i familiars. Els pares es veuen beneficiats per la MT, els ajuda a desconnectar de la situació de malaltia i millores en el seu estat d'ànim.</p> <p>Barry et al. demostra que la MT és una experiència positiva i feliç pels professionals sanitaris.</p>		
Discussió plantejada	La utilització de MT pot resultar de molta ajuda a l'hora de millorar l'afrontament de la malaltia, s'ha observat que tot i l'heterogeneïtat dels diferents estudis, la majoria d'ells tenen els mateixos objectius. L'efecte que més es		

	<p>repeteix és el de reducció d'ansietat, també els beneficis fisiològics documentats són molt interessants i es podria fer futura recerca sobre el tema.</p> <p>Sobre els beneficis en els professionals sanitaris, dos estudis expliquen que tenen efectes positius sobre ells. Quan la música de la sessió era escollida pels pacients, els resultats eren millors, per tant, es pot establir que els pacients haurien de tenir accés a les seves preferències musicals i instrumentals durant les sessions de MT.</p>
Conclusions	<p>Les intervencions de MT són ben rebudes, no tan sols pels pacients sinó que també pels familiars, cuidadors, terapeutes i professionals de la salut. Es tracta d'una teràpia que té amplis efectes positius que conclouen amb una millora de la qualitat de vida dels nens i adolescents.</p>

Fitxa 21

Fitxa revisió bibliogràfica	Còdig de referència intern		37
	URL DOI	10.3390/healthcare9121761	
Referència bibliogràfica	Wong KC, Tan BWZ, Tong JWK, Chan MY. The role of music therapy for children undergoing cancer treatment in Singapore. Healthcare (Switzerland). 1 desembre 2021;9(12).		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	La MT és un complement de la pràctica clínica habitual, la utilització de teràpies no farmacològiques pel control de símptomes pot ajudar a la reducció de fàrmacs i als seus efectes secundaris. La MT pot ajudar a pal·liar o prevenir aquests problemes.	
	Objectius	Explorar els beneficis de la MT en nens amb càncer rebent tractament en un hospital pediàtric d'aguts a Singapur.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Assaig clínic	
	Any Realització	2017	
	Recollida de Dades	Escala (Validada/No validada) → Goal Attainment Scale	
	Població	Població universal → Nens i nenes de 2 a 17 anys de Singapur.	
Població diana → Nens i nenes oncològics ingressats en el KK Women's and Children's Hospital de Singapur.			
Resultats rellevants	<p>S'estudien els beneficis de la MT com a intervenció inclosa en l'equip multidisciplinari, en nens oncològics ingressats en un hospital d'aguts. Cada musicoterapeuta va establir uns objectius individualitzats per cada nen que participava en l'estudi.</p> <p>L'estudi va trobar que un 30,1% dels participants que van rebre MT tenien la majoria dels objectius dirigits a la regulació de l'estat d'ànim i la moral dels nens a través de la música.</p> <p>Al cap d'un any de l'inici de les sessions de MT es van assolir un 89,2% dels objectius establerts.</p>		
Discussió plantejada	<p>L'estudi observa que els pacients amb tumors cerebrals són els que més sessions de MT reben, podent suggerir que aquests poden necessitar més suport relacionat amb la MT.</p> <p>Tot i que la gran part dels objectius establerts pels terapeutes es compleixen no s'han detectat patrons relacionats amb el diagnòstic. És interessant recalcar que $\frac{3}{4}$ objectius no complits estaven dins l'àrea de relacions</p>		

	interpersonals; aquesta troballa pot proposar que es necessita més suport emocional per complir amb les necessitats més complexes dels nens oncològics. Es necessiten intervencions que es dirigeixin a les necessitats emocionals d'aquest perfil de pacients, la MT pot ser una d'elles, l'estudi ha demostrat que la majoria dels nens van poder experimentar èxits significatius en les funcions corporals i participació en activitats.
Conclusió	L'estudi ha demostrat que la MT té el potencial per abordar els reptes funcionals i psicosocials dels nens que reben tractament oncològic; s'ha de considerar com a part integrant de l'atenció pediàtrica holística.

Fitxa 22

Fitxa revisió bibliogràfica		Codi de referència intern	2
		URL DOI	10.1016/j.ctcp.2020.101289
Referència bibliogràfica	Facchini M, Ruini C. The role of music therapy in the treatment of children with cancer: A systematic review of literature. Vol. 42, Complementary Therapies in Clinical Practice. Churchill Livingstone; 2021.		
Escala de valoració	1		Poc rellevant per l'objectiu del meu estudi (valorar exclusió)
	2		Rellevant per marc teòric però poca qualitat metodològica
	3		Rellevant per metodologia, però pocs resultats interessants pel meu estudi
	4	X	Rellevant per metodologia, resultats i marc teòric.
Introducció	Justificació	La MT és una estratègia per alleujar l'estrès dels nens i nenes hospitalitzats, s'han demostrat els seus beneficis en la salut dels pacients. Es presenta una revisió bibliogràfica on s'estudien els beneficis en la salut mental i física.	
	Objectius	Estudiar la viabilitat i els beneficis de la MT en nens i nenes oncològics.	
Material Mètodes	Tipus d'estudi	Rev. Bibliogràfica	
	Any Realització	2021	
	Recollida de Dades	Altres → Bases de dades	
	Població	Població universal → Pacients oncològics.	
Població diana → Pacients oncològics hospitalitzats d'entre 0 i 24 anys que rebien MT.			
Resultats rellevants	<p>Angoixa: dos estudis demostren una gran reducció de l'angoixa, altres dos mostren una reducció en comparació entre la condició abans de la sessió i després. 4 estudis demostren una reducció significativa de l'ansietat.</p> <p>Benestar: la gran majoria dels articles observen una millora en aquest aspecte, en concret Robb et al. troba una millora significativa de l'expressió facial positiva i d'una participació activa en el grup experimental. Barrera et al. mostra efectes positius de la MT en l'afrontament valent, la integració social i l'ambient familiar.</p> <p>Dolor i paràmetres fisiològics: quant al dolor, 3 estudis no troben un efecte significatiu, Nguyen et al. mostra una reducció significativa en el grup experimental. Nguyen et al. i Uggla et al. van documentar un efecte significatiu de la MT en la FC i FR.</p>		
Discussió plantejada	Es va observar una gran heterogeneïtat entre tots els estudis inclosos, tots ells confirmen la possibilitat d'una aplicació concreta de la MT en entorns oncològics pediàtrics. Tan sols un dels estudis inclosos explica quin tipus de música utilitzen en les sessions, seria interessant incloure aquest paràmetre en futures investigacions per poder relacionar un ritme, to o tempo determinat amb una major o menor relaxació.		

	<p>La MT activa o combinada demostra tenir beneficis en el benestar, en les expressions facials i participació, freqüència cardíaca, saturació d'O2 i pressió arterial, funcionament físic i reducció d'ansietat i estrès. Les teràpies grupals podrien tenir efectes positius en les habilitats socials dels nens.</p>
Conclusions	<p>La MT en el context de la pediatria oncològica pot ser implementada, ben acceptada per pares, pacients i professionals i pot ser molt efectiva a l'hora de reduir l'angoixa. Considerant que les sessions de MT són curtes i costo eficients, és rellevant recomanar la seva aplicació en les unitats oncològiques. Així i tot, es necessita més recerca sobre el tema per poder determinar quines modalitats són les més recomanades.</p>